

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLIV

БЕРЕЗЕНЬ -- 1993 -- MARCH

No. 516

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Адреса "Нових Днів":

NOWI DNI

P.O. Box 400, Stn "D"
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Publications Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

1 YEAR SUBSCRIPTION --

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$30.00

U.S.A.: \$30.00 US

AVSTRALIA: \$38.00 австралійських

ІНШІ КРАЇНИ

\$30.00 American or equivalent

Авіапоштою: \$70.00 (в Австралії \$85.00)

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

ALBERTA -- АЛЬБЕРТА:

E. Krasnoshtan
4510 - 106 St., #208
Edmonton, Alberta T6H 4X2
Tel.: 437-7098

AUSTRALIA -- АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko,
61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

M. Waksutenko,
28 Alguna Cres.,
Rostevor, S.A. 5073

GR. BRITAIN -- ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England
diasporiana.org.ua

Засновник і редактор 1950-1969 П.К. Волиняк

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний -- головний редактор

Редколегія: Тоня Горохович, Василь Гришко,
Мар'ян Дальний, Олексій Коновал, Інас Омельяненко.

Адміністратор і Оголошення -- Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Григорій Вишневий, Вал. Кириленко, Ганна Дущак -- ПОЕЗІЙ	1
Ліна Майба -- ПЕРЕДЧУТТЯ ВЕСНИ	2
Т. Хохітва -- РОДИЧІ	4
Євген Гаран -- КІНЕЦЬ СВІТУ (<i>евгеніка</i>)	6
Іван Бабенко -- УКРАЇНЦІ В МОЛДОВІ	7
Юрій Шевельов -- ДОБРИ НОВИНИ З ХАРКОВА	9
Микола Рябчук -- ЧИ МОЖЕ ДІЯСПОРА УТРИМУВАТИ	
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ	12
Дмитро Нитченко -- ГРИГОРІЄВІ КОСТЮКОВІ 90 РОКІВ	14
Мар'ян Дальний -- ПОСТСКРИПТУМ ДО ЮВІЛЕЮ	15
Веньямін Еппель -- "ВСІ ДУМКИ МОЇ ПОЗНАКОВАНІ,	
УКРАЇНО, ІМ'ЯМ ТВОЇМ"	16
Микола Самійленко -- ДУМКА; СОНЕТ ОСІННІЙ	16
Ростислав Доценко -- ДУМКИ ПРОТИ НОЧІ	17
Валеріян Ревуцький -- РОМАН КИРЧІВ	18
Григорій Корнієнко -- МАТЕРИНСЬКА РОЗПОВІДЬ	19
Ярослав Грицков'ян -- ШЕВЧЕНКО І БІБЛІЯ	21
Ірина Блюміна -- З ВІРОЮ У СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ	24
Йосип Гопуляк -- З КОНЦЕРТАМИ ПО КАНАДІ І США (4)	27
Петро Балей -- ЮНА ЗІРКА НА ПОЕТИЧНОМУ НЕБІ	
УКРАЇНИ	31
Юліян Мовчан -- ЧИ НАЗАД ДО "НАРОДНИХ ЗЦЛІТЕЛІВ"?	34
Валерій Остапенко -- ЩО ТАКЕ СПРАВЖНЯ СВОБОДА?	36
Анатоль Юріняк -- ХТО ДИКТУВАТИМЕ СВІТОВІ	
В 21-му СТОЛІТТІ?	37
Володимир Дубовик -- ДЕ ПИТАТИ? (<i>з книжки гуморесок</i>)	38
Володимир Черкасів, Андрій Глинін і інші -- ЛИСТИ	
ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій стор. обкладинки: Стародавній Київ. З часопису "Слово". Фото Віктора Шукліна.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Григорій ВИШНЕВИЙ

У БЕРЕЗОВІМ ЛІСІ

Прихилися плечем до біління берези
І вгамуй на хвилину боління турбот.
Хай опуститься спокій з небесних висот,
Від горіння душі хай тебе проповізить.

Час краплиною зник у безжальній безодні,
Скоро станеш у чергу під браму Петра.
Пролетіла у безвісті звітляжна пора,
Прогуділи вітри, і гарячі, і холодні.

Не жалай, що не все, що так мало для Неї
Ти створив у блуканнях по світу чужім.
Вже Вона неухильно буде свій Дім,
А ти в нього вложив крихту сили своєї.

Жовтень 1992

ВРАЖЕННЯ

День згасає, мов сон, у гірськім надвечір'ї,
Золотою канвою вкривається ліс.
Вітерець подихнув і зажурну приніс
До садиби в яру, у квітучим міжгір'ї.

Все частіше тобі снятися давні дороги,
Де в двобой шаліли імперії зла,
Де шептала молитву густа ковила,
А прощанням шумів у димах степ розлогий.

Відгриміли бої, і загоїлись рани,
Та по шрамах пізнати колишніх бійців.
Це вони згуртувались навколо творців,
А найперший між них був великий Багряний.

Не марніла душа у незнаному світі,
Спраглі очі красою приваблювали Схід,
Хоч тумани встеляли ясний небозівід,
Хоч зі Сходу ні слів, ні найменших привітів.

Та сивіли літа у борні і надіях,
І зникала жар-птиця у віттях дерев.
Раптом звіра почувся конячий рев
У пустелі ідей, у гучних вереміях.

Спалахнула Зоря понад враженим світом,
Злотоверхий засяяв бурштином яспім,
І розвіялось чаду прокляття, мов дим,
А обіцянний рай проявивсь пустоцвітом.

І повірили ми, що нарешті зловили
Іскрометну жар-птицю, красуню віків.
Та, на жаль, у тій битві не збито зубів,
Лиш пошкоджено їх дишловим крокодилам.

Виривається з рук іскрометна жар-птиця,
Вже спалахують крила сліпучим вогнем,
Знов погрожує недруг зловісним мечем,
Насувається тьма, бовваніє в'язниця.

Ще надія цвіте, та чи збудеться мрія,
Коли знову це вкотре на брата йде брат?
Чи ж подужа в хаосі хисткий демократ
Доконати навік кровожерного змія?

Листопад 1992

Валентин КИРИЛЕНКО

ПОВЕРНЕННЯ

Знов повертаюся до ямба --
Вже вкотре на своєму віку.
Він -- рятівник, неначе дамба
Повз невгамовану ріку...

Формалістичні вихилися
У Леті щезнуть, наче дим.
А він -- дорога до Тараса
І радість незбагнених див.

Він -- вічна спрага і неспокій,
Душа, зболіла, а жива.
"Реве та стогне Дніпро широкий,
Сердитий вітер завива..."

Ганна ДУЩАК

І РАДІСТЬ, І ПЕЧАЛЬ

Не винна я, не винен ти, --
Обое -- різні два світи.
А в чому річ? У тому річ:
Одне, -- то ранок. Друге, -- ніч.
В однім і другім чари є, --
Ніч зіроньками сяйво ллє.
Блакить же ранок вистеля, --
Обом радіє їм земля.
І що ж тоді? І в чому суть?
А в тім, що разом їм не буть.
Не винна я. Не винен ти, --
Обое -- різні два світи...

01.07.92

(Добірку нових поезій Ганни Дущак читайте
в наступному числі журналу -- Ред.)

ПЕРЕДЧУТТЯ ВЕСНИ

Страшна зима, коли в домівці холод і напівпожній твій живіт. Кімнатні кути майже без меблів, обшарпані стіни, нічим не заповнені полиці шафи й холодильник, що його тепер називаю голодильником. І так благаю у природи скоріше повернути на тепло, бо з ним у душі, вочевидь, проросте і надія на краще...

Улюблені "котики"

Непривітна, похмура химера понапустила туману, здерла сніг, замісила бруд, порозливала калюжі та пішла пронизувати перехожих зимною вогкістю. Хочеться втекти кудись від тієї злой вередулі, й чобітки хутко несуть мене подалі од незатишних вулиць Києва...

Нарешті позаду пішохідний міст і темний холодний Дніпро. Переді мною Труханів острів. Привітно манить до себе чистою свіжістю і не займаним сніgom. Мабуть, лінь каверзний химері простягати через Славутич руки для своїх підступних дій. Мокро-чорні таловини тут ледь помітні. Здається й небо вище, прозоріше. Повітря гіркувато-пахуче, настояне на гілочках дерев та кущів. Милуюся обрисами їх, притищеними кольорами на сліпучому сніжному тлі. П'ю духмяний аромат. Наче потрапила в інший світ, де уповільнений час, ясна простота і непідробна гармонія.

Іду вглиб алеї, шукаючи свої улюблені "котики", і радію, бо пощастило знайти. Ось вони: обабіч доріжки визирнув раптом дивокущ верболозу. Наближаючись і піднімаю обличчя до гнучких пагінців. "Коли ж весна? -- запитую поглядом довірливо. Лише вони мені зможуть відповісти... Біле пухнасте рясновинячко допитливо повитиналося з-під лусок, щоб хоч на мить побачити наше безконечне буття. Знателюбні й цікаві первістки потягнулися назустріч небу і сонцю. Шовкові змиті голівки сміливо відкрилися вітру, снігу й дощу. Жага життя перемагає всякий страх!

Скромні зворушливі "котики" -- провісники прийдешньої весни. Навколо застигла під кригою земля, а згори простягаються до тебе тоненькі паростки -- перші гінці тепла. Дрібненькі вогники засвітили шлях до радості, що візьме таки верх над нашими незгодами і болями. Зачудовані гілочки побачили світ і вражені ним заклякли в ніому подиві. Стоять нерухомі, урочисті, мов усвідомлюють, яка велика місія покладена на них. А бути першими ой як не легко.

Дмухнув вітерець і затримтіли на темних лініях біленькі нотки, подали голос -- незмінілій, ледь чутний. Прислухаюсь, як бриняТЬ, намагаюсь уловити початкові акорди -- твориться мелодія Гімну весні. Невдовзі вітер задиригує натхненніше, й підхоплять цю музичу своїм дзюрчанням струмки, співом пташкі і ніжністю проліски. Дружно розпукнуться брунь-

ки дерев. Заграє зведена оркестра на повну силу, уставлюючи радість розквіту. І тоді небо, сонце, земля заллються щастям та почнуть готовувати щедру віддяку жаданим літом, за ним -- золотим ужинком осені.

"Котики"... Ласково звуть у народі гілочки верболозу. До них лагідно озываюсь і я: вдячна вам за ті передчути, які зароняєте в душу, за те, що розбуджуєте сили і тривожите кров, торкаєтесь кращих струн серця й викликаєте піднесені мрії. Не можна не пройнятися вдячністю, дивлячись на первозданні клубочки. Хочеться пестити їх, пригорнути до щоки. Простягаю руку і нахиляю віти. Кущ злегка погойдується і усмішливи голівки приязно уклоняються. Обережно зриваю гілочку, щоб принести її додому. Нехай зігріє, засвітить надію у моїй кімнаті...

Сподівайтесь на зустріч

Якась нині проміжна пора: вже не зима і ще не весна. Удень лише зрідка майне пробліск сонця, ніби обдасть тебе злорадісним сміхом. Не втішно од ньюго. Брудна сіра барва панує навколо. Мряка надворі і на душі. А вночі, буває, розгуляється й мороз. О тій порі підсвідомо тягнешся близче до матінки-природи. Вона ж бо захистить, поліпшить настрій, відновить у тобі рівновагу. Не дасть перемогти зневірі.

Люблю Відрядненський сад, напівдикий, запущений, але попри все -- буйноцвітний, де молодість так відверто змагається зі старістю. Проте й остання не здається, дивує стійкістю і плідністю. Та зараз голі яблуні виглядають, як примари, а озеро холодним диханням проймає тебе до кісток.

Безлюдно і просторо тут, наодинці з садом. Я ніколи не самітня, доки є небо і сонце, трава й дерево, ріка. І зовсім щаслива, коли спалахують квіти -- Божественні зірки землі. Однак, як себе не дурю, не умовляю, все ж не вистачає Вас. Може відстань до зустрічі з Вами така ж коротка, як до цьогорічної весни. Чекати на неї ніколи не пізно. А що як вона почнеться саме сьогодні. Хтозна...

Бентежно повіяло весною. Йду, сповнена тривоги і хвілювання, невzmозі боротися із ними. "У парі, удвох..." Чому ці теплі слова -- табу для мене, чому облітають стороною? "Не цурайтесь, прилињте!" -- благаю. Вспурхніть легокрилими метеликами на мое плече і пригорніться. Який Ви -- й досі собі не уявляю, але, певно, значимим стане наше знайомство.

Передчути весни, радості, свята -- сильніші й дорожкі за саму весну, прибулу радість, розпочате свято. Тому не прагну прискорити їхній прихід. Багну уповільнити час і продовжити шлях до Вас. Може мало зсталося хвилин до зустрічі і в кінці стежки вперше побачу того, на кого так чекаю. Чи впізнаю?

Зненацька із-за дерев викотилося сонце. По-весняному велике і яскраве. Зриваю з голови хустку,

підставляю йому обличчя і долоні. Воно щедро сипле сліпучі промені. Йду їм назустріч -- і опам'ятувуюсь, побачивши перед собою залиного сонячним світлом чоловіка. Ніби німб сяє довкола нього. Це -- він.

Придивляюсь: звичайна собі людина, не молода, стомлений вигляд, на чолі -- зморшки не від легкого й бездумного життя... Та очі весняно-молоді, ясні й чисті. Вони наближаються до мене і промовляють:

-- Здрastуйте... ■

СЛОВО ВРАЗЛИВОГО АВТОРА

...Терпимости завжди нам бракувало. Коли озирнемося навіть в оті золоті 20-ті роки, що їх небезпідставно названо молодим українським Ренесансом, першим нашим Відродженням, то й там зі смутком розгледимо, як нещадно самознищувалася творча енергія народу, скільки здорових сил було змарновано у взаємних побоїщах, скільки найжорстокіших звинувачень кинуто було одному з різних творчих угруповань, скільки, зрештою, було спалено пороху для стрільби по своїх, по співбратах, хоча ніби ж і тоді могло бути ясно, що в таких побоїщах переможців не буває, бувають тільки переможені.

Візьмемо ж із того для себе хоч запізнілій історичний урок. Не даймо себе пересварити, взяти обманом, спокусити ефемерностями; не даймо розгутатися груповим пристрастям, непомірно розбухлим егоїстичним амбітностям -- адже не цього від нас жде наша перестраждана Україна! З каміння розбратау не збудувати світлицю. Тільки з єдності, з національної згуртованості, з нашої солідарності може прорости і набратися снаги наше таке нелегке, таке складне й суперечливе українське відродження.

Тож порадуймо Україну нашою збратаюю практикою, друзі! Порадуймо вірною, нелукавою єдністю, що сьогодні для нас має стати понад усе.

Олесь ГОНЧАР

ПОВІДОМЛЕННЯ КУК

Збірка на фонд амбасади України в Канаді, розпочата Конгресом Українців Канади (Централею), закінчилася 31-го грудня 1992 року. На сьогоднішній день фонд нараховує 1,5 мільйонів доларів.

КУК висловлює найцірішу подяку усім, хто відгукнувся на цю збірку, і незадовго опублікує окремий список усіх жертводавців на фонд амбасади.

КУК звертається до української спільноти із сердечним проханням звернути увагу на фінансові потреби нашої громади в Канаді. КУК потребує достатньо фінансові ресурси і звертається до Вас допомогти у цьому пожертвами на Національний Фонд КУК.

Просимо виписувати чека чи грошовий переказ на Ukrainian Canadian Congress і висилати на адресу:

National Fund
Ukrainian Canadian Congress Headquarters
456 Main Street
Winnipeg, MB
R3B 1B6

відчиняйте

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СОЮЗ" радо пропонує Вам відчинити нове кonto для дітей -- Кonto Сови "Сімон". Це кonto дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом управлінню грішми. Кonto Сови призначено для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сови Сімон
- * членську картку Кonta Сови
- * величину уділів лише 10 доларів
- * щоденні проценти, виплачувані місячно
- * щомісячне заохочування, подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише 100 доларів
- * поквартальну виписку про ріст заощаджень

SO-USE CREDIT UNION

2267 Bloor St. W.	Toronto	763-5575
406 Bathurst St.	Toronto	363-3994
31 Bloor St. E.	Oshawa	432-2161
26 Eglington Ave. W.	Mississauga	568-9890

Ваша Кредитова Спілка
має великий вибір фінансових послуг.
Звертайтесь до нас з усіма
Вашими фінансовими потребами.

РОДИЧІ

Семен Андрійович Кульба щойно повернувся з України. Багато наших людей зараз ідуть в Україну відвідати там своїх родичів, хто ще їх має. Семен Андрійович має сестру старшу від себе та молодшого від нього двоюрідного брата (кузена). Син того брата закінчив середню школу в своєму селі й вирішив учитися на священика. Мати втішилася його задумом, а батька це налякало, бо семінарії в селі немає, а в далекому місті -- це дорого коштуватиме.

При цьому задумі син (ім'я його Гриць) написав листа до дядька до Канади, у якому просив, чи не міг би він надіслати йому якихось книжок, як Біблію, Служебник, Требник. Дядько з радістю послав йому більше ніж він просив, бо додав до них Історію України, Історію Української Православної Церкви, про Автокефалію Церкви.

Від того часу минув уже рік. Україна стала вільною і Семен Андрійович вирішив поїхати, відвідати сестру, а разом і решту родичів.

Сестра Семена Андрійовича живе в місті, бо село, в якому вона родилася, знищено комуністичною владою, як нерентабельне. У місті вона стала робітницею, вийшла заміж. Чоловік її згинув на війні, а вона живе разом з дочкою та зятем -- доглядає внуків.

Дуже радо зустріли Семена на летовищі. Сестриня зять приїхав своїм автом, а з ним уся їхня сім'я. Привезли його до себе додому. Та Семен не хотів бути додатком у тісній квартирі, а найняв кімнату в готелі. Проводив дні в розмовах з сестрою, -- лише одна вона знала про те, що і як діялося в часи розлуки з братом, а спати повертається до готелю.

Дуже хотілося Семенові Андрійовичу побачити хоч те місце де була хата їхніх батьків, де він родився. Сестра запевняла його, що він уже не впізнає й того місця. Та Семен Андрійович не міг заспокоїтись, не побачивши свого села, не відвідавши гробів своїх покійних мами й тата, не ставши ногою там, де було їхнє подвір'я, де ходили його босі ноги в роки безжурного дитинства та буйного юнацтва. Він попросив сестриного зятя Левка, щоб той повіз його своїм автом. Левко був ніби здивований -- їхати в село, якого немає, але радо погодився, і в неділю вони зранку вирушили в дорогу.

Від міста до того села було яких сорок кілометрів, і час їди, заповнений розмовою, промайнув дуже скоро. Левко знов про це село, знов, як туди зайхати, знов навіть де було подвір'я дядькових Семенових батьків, і вони знайшли його без труднощів.

-- Оце воно, -- сказав Левко, зупинивши авто недалеко від купи якихось розвальків, порослих високим бур'яном, яким заросло все довкілля.

Семен Андрійович вийшов з авта, подивився навколо, -- шукав очима тих ознак де були клуня, повітка, сад, комора, курник... Немає нічого... Лиш там, де була хата, піднімався ще вищий бур'ян на бугорі, а трошки пооддалі стояв і ворушив зеленим листям

високий кремезний ясен. Він якимсь чудом зберігся від тоді, коли Семен ще хлопцем чіпляв до його гілляки гойдалку. Ясен стояв непохитно, як єдиний свідок того, що зробили з цього господарського подвір'я та й усього села комуністичні погромники. Толочачи бур'ян, Семен Андрійович пішов до ясена. Зупинився. Підняв очі до його вершка, а потім підійшов і обняв його грубий стовбур. Так стояв, обнявши кремезного ясена, мов рідного брата, притуливши щоку до його холодного стовбура. Стояв, пригадував дитинство, і думав про все те небачене, про що розповіла сестра. Він був, цей ясен, свідком усього того, що діялося тут протягом сорока років. Боже! Створи чудо. Дай цьому ясенові мову... Та ж тут була хата, забудоване господарське подвір'я, було село... Скільки років воно розросталося, жило? Може двісті, а за один рік все зруйновано. Для чого?

Семена це дуже розхвилювало. Він ледве тримався на ногах, і ні на що не дивлячись, пішов швидко до авта. Левко помітив це, поспішив до нього й допоміг всісти в авто.

-- Швидше, Левку, прошу тебе, швидше тікаймо звідси. Тут ходив диявол. Він сіяв голод, руйну, смерть... Навколо його сліди, в отих руїнах, в отих бур'янах.

Від подвір'я своїх батьків Семен міг легко потрапити на сільський цвинтар. -- Там були поховані його мама і тато. Колись цвинтар був обкопаний глибоким ровом, мабуть, щоб не могла зайти до нього худобина. Та тепер Семена охопив сумнів: чи це те місце? Рів осунувся, зробився мілким з пологими боками. Ніодного хреста на цвинтарі, все заросло бур'яном, про деякі гробы можна лише догадуватися по їх западинах. Гробы тата і мами знайшов по тих прикметах, що їх дуже докладно витлумачила сестра. Вони були поряд, ще піднімалися над рівнем землі. Семен Андрійович зайшов між них, опустився на коліна, а потім нагнувся, роззвів руки, обняв ними обидва гробы. Так нахилено стояв на колінах деякий час, а потім у слізах озвався до гробів: "Мамо, Тату! Це я, ваш син Семен. Ви мене породили, виростили, виховали, а потім лиха доля відірвала мене від вас... Я не хотів ніколи розлучатися з вами. Простіть мені, що не я доглянув вашу старість, простіть мені цей гріх. Цим я заподіяв вам найбільшу кривду. Простіть..."

Так стояв на колінах деякий час, похиливши голову до землі. Потім підівівся, витираючи слізози. Левко не хотів бути свідком цієї сповіді сивоголового сина перед покійними батьками, перед духами предків. Він відійшов останньо і ніби не звертав уваги на дядька Семена, оглядав довкілля.

Семен Андрійович перехрестився, прочитав молитву, підівівся на ноги, зайшов на східний кінець гробів, вийняв з кишень два маленькі золоті хрестики і зарив їх глибоко в землю кожного гробу. Потім узяв по жмені землі з кожного гробу, всипав її до пласти-

кової торбинки й заховав до кишені. Перехрестився до гробів і пішов до Левкового авта.

Ідучи назад до міста, Семен мало говорив, більше думав та оглядав поля з худобою, що паслася на них, та велики лани добірного збіжжя, що обіцяло добрий урожай.

Хто тішиться всім цим? Чиє око милують і серце радують вони разом з цими зеленими посадками понад степовими дорогами? Тут пройшла руйнівна сила, яка знищила українське село, а разом з ним народну культуру, мову, релігію, знівечила душу українського народу. Тим, хто руйнував українські села та хутори, було потрібне лише матеріальне багатство. Так, вони його мали. Але що вони зробили з народом? Що являє собою Україна сьогодні? Цілі райони -- це гробовища покинутих хат, колодязів, церков, цвинтарів, ознак бувших садків... Народ, зрушений з підвальні гуманізму, втратив почуття своєї національної, а може й людської гідності, Це все наслідки того комуністичного володіння Україною, якого й зараз український народ ще не позбувся. Нема тієї України, яку плекав у своєму серці Семен. Нема її, тієї про яку мріяв усі довгі десятиріччя поневіряння в еміграції. Діти його вростають у ґрунт благословененої Канади, і він уже звик до неї, як до свого нового дому, але душа його зависла десь між небом і Землею, і з тієї висоти з жалем поглядає на Україну. Але тілом він уже приготовлений до канадської землі, -- на цвинтарі не лише купив клаптик землі, а й поставив пам'ятник для себе й дружини...

Наступної неділі всі поїхали Левковим автомобілем до села, в якому живе двоюрідний брат Семена Андрійовича. В селі, звичайно, існує колгосп, у якому брат працює бригадиром. Брат і його дружина, якої Семен Андрійович не знову до цього часу, прийняли гостей дуже радо й щиро. Обід був багатий, з повним достатком. Дорослі вже діти брата були присутні, а між ними й Гриць, який учиться в духовній семінарії. По обіді жінки мали свою розмову, а чоловіки свою за столом. Гриць теж залишився в товаристві батька та вперше побаченого дядька з багатою заморською Канадою. В розмові брат щиро признався, що він раніше належав до комуністичної партії, а Гриць був комсомольцем.

-- Так треба було, -- сказав брат, -- аби захистити себе й сім'ю.

-- Ну а зараз же як? -- запитав Семен Андрійович.

-- Та й зараз майже всі комуністи сидять на своїх місцях, лише нема того страху перед ними, що був раніше.

-- А ти й зараз належиш до партії?

-- Ні. Офіційно вона не діє. Та й мені не довіряють, кажуть: сина вчить на попа, не наш.

-- А чому справді ти вирішив аби син учився на священика?

-- Справді -- то не моя, а жінчина ідея.

Тут і Гриць виявив сміливість втрутитися в розмову старших.

-- Ви знаєте, дядю, скільки в нас священики мають? -- А потім, ніби хотів щось важливіше додати: -- Та й пошана до священика у людей велика.

-- А чи ти, Грицю, щось знову про релігію до цього часу?

Та батько, ніби в захист сина, відповів за нього.

-- Звідки б він знову? Та в школі научати, для того ж і семінарія.

-- А чи пригодилися тобі, Грицю, ті книжки, що я їх надіслав?

-- Дуже дякую, дядю, -- відповів Гриць. -- Особливо придатні такі, як требник, служебник... Те, що найбільше потрібне в праці священика.

-- А як з тими, що я додав: *Історія України, Автокефалія, Історія Української Православної Церкви?*

-- На те менше звертається уваги в семінарії, дядю, -- зауважив Гриць. -- Те надолужимо тоді, коли вже будемо священиками.

-- А до якої Церкви ви належите? -- поцікавився Семен Андрійович.

-- Та жінка каже, що до Української Православної Церкви...

-- А чому не до УАПЦ? -- з подивом запитав Семен Андрійович. -- То ж наша Українська національна Церква.

Тут уже Гриць зі знанням справи пояснив:

-- Нас у семінарії вчать, що та Церква неблагодатна.

-- Чи благодатна вона, чи ні, а націоналізм у нас зараз не модний, -- пояснив по своему Гриців батько.

-- У нас говорять, що ту Церкву несуть до нас бандерівці, які були католиками, -- ними й залишилися.

Семен Андрійович усе зрозумів. Він більше не допитувався про церкву в свого родича, лише вже надворі, коли вийшли всі, щоб всідати до авта, прощаючись, тихенько брата запитав:

-- А в якій Церкві ти хрестив своїх дітей?

-- Ні в якій, -- відповів брат. -- Та ж знаєш, брате, у які часи вони родилися. У нас майже вся Україна не хрещена.

Двоюрідні брати обнялися на прощання. Вологі очі ще раз зустрілися, і в них був невимовний жаль, жаль з того, що зробили з Україною чужі люди. ■

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ

TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброкісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113

Toronto, Ontario M6S 1P1

КІНЕЦЬ СВІТУ (євгеніка)

Поет Григорій Рожа встав і сказав:

-- Шановні пані й панове! Історія людського роду ділиться на три періоди:

Перший період мав місце мільйон років тому в Африці.

Первісна людина жила на деревах, живилася бананами, а часом обережно злазила вниз за солодким корінням. І це тоді їй трапилася твереза нагода засвідчити рятівничу властивість швидкості. На нашою зляканою праਪрапрабабунеу погналися голодні м'ясоїди...

Другий період, цілком зрозуміло, був присвячений питанням швидшого пересування. Людина засвоїла коня, винайшла колесо, авто, літак. В процесі цього забруднила, запаскудила, загадила світ.

Із глибини того бруду народилося непоборне стремління вгору, під хмари, туди, де ще було чисто.

У третьому періоді, за 21-го століття, люди опанували силу Земного тяжіння. Людський геній винайшов летюче врання тепле, м'яке, потужне.

Воно не тільки служить як найзручніший й швидкий засіб пересування, його радіяція знищує в людині шкідливі бацилі й віруси. Одна біда, разом з тим, в материнській утробі гине й людський зародок.

Ви подумали б, що заміжня людина не сміє користуватися послугами летючого врання. Мусить почекати, доки народиться дитина. Еге ж! Скажіть це заміжній жінці! Для неї немає нічого нуднішого як оті дев'ять вагітних місяців. Жіноцтво не скидає летючого врання ані вдень ані вночі, спить і купається в ньому.

Не дивно, що населення Земної кулі вироджується! Великі міста стоять порожні, як вулики із шашлями.

Дорогі пані й панове! Що робити? Як рятувати людство? Я пропоную скласти Комітет для Повернення в Африку. Там ми назавжди позбудемося летючого врання, житимемо на деревах, юстимемо банани, а час від часу будемо злазити на землю за солодким корінням. ■

Передплату на "Літературну Україну"
на 1993-1994

можете оформити через нашого представника
на Канаду п. Івана Наливайка.

Річна передплата -- \$100.00 (сто) кан. дол.
Чеки виписувати на "Literatura Ukraina"

і висилати на адресу:

"Literatura Ukraina"
c/o I.J. Nalywayko

14 Jennifer Cr.

Hamilton, Ontario L8K 5L2

гол. редактор Б. Рогоза

Firchuk's

SENDING PARCELS FOR OVER 30 YEARS

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ
• ОДЯГ • ХАРЧІ • ЛІКИ • ВІТАМІНИ •

МОРЕМ

99¢/lb.

\$2.18/kg.

ЛІТАКОМ

\$2.27/lb.

\$5.00/kg.

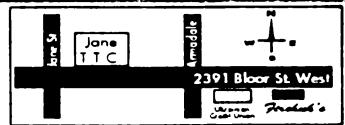
БЕЗПЛАТНО ДОСТАВЛЯЄМО ДО ХАТИ НА УКРАЇНІ

Queen St. store: 364-5036

Bloor St. store: 766-6771

Hamilton store: 549-2005

Іван БАБЕНКО

УКРАЇНЦІ В МОЛДОВІ

У Республіці Молдова за останнім переписом (1989 р.) проживає понад 650 тисяч українців. Компактно вони розселені у північній, центральній та лівобережній (від Дністра) частинах Молдови. До II Світової війни у більшості сіл, а також у містах існували українські школи. У Кишиневі, наприклад, їх було чотири. Однак уже в 60-ті роки українську освіту зліквідували, вона повсюдно стала російськомовною. Водночас молдовани на території України сьогодні мають десятки шкіл з молдавською мовою викладання, вивчають її і в Чернівецькому університеті.

У республіці українці після молдаван є першою за численністю національною групою і найчисленнішою національною меншиною. Але щодо задоволення культурних, духовних, освітніх потреб українців, то тут донедавна зневажалися їхні національні інтереси. І лише за останні два роки сталися певні зрушения у відродженні національного життя українців у Молдові. По-перше, створено українські культурні товариства у багатьох містах республіки: Кишиневі, Тирасполі, Кам'янці, Рибниці, Бельцах, Сороках, Бендерах, а також у селах з переважною більшістю українського населення. По-друге, урядові структури почали демократичніше, у рамках Міжнародних угод щодо прав людини, вирішувати проблеми національних меншин. Президент Молдови Мірча Снегур видав навіть Указ "Про забезпечення розвитку української національної культури в республіці".

Одне слово, зміни на краці є. Товариство української культури у Республіці Молдова, яке створено 1990 року, має тепер власний друкований орган -- газету "Просвіта" (головний редактор -- Михайло Репчинський). Виходять також газети у Рибниці та Кам'янці, створено Спілку українців Придністров'я (СУП). Працюють український бізнес-центр та науково-культурний центр, які очолюють Микола Томашевський і Михайло Миронюк. Спільно з Міністерством культури створено українську бібліотеку імені Лесі Українки, засновано вокальний ансамбль "Червона калина".

"Зусиллями Державного департаменту Республіки Молдова з національних питань між Міністерством науки й освіти Молдови та Міністерством народної освіти України, -- розповідає українка з Кишинева Тетяна Влайку, до речі, працівниця Держдепартаменту Молдови з національних відносин, -- укладено угоду про взаємообмін студентами вищих навчальних закладів. Нинішнього навчального року за спеціальною квотою в Україну з Молдови поїхали навчатися 45 осіб. Це майбутні фахівці найпотрібніших для діаспори професій -- педагоги, журналісти, юристи. Понад 200 абітурієнтів-українців отримали

направлення від нашого Товариства для вступу у вузи України" (навчатимуться безкоштовно).

Тетяна Влайку завважила, що протягом 1992-1993 навчального року у Кишиневі буде відкрито 4 українські дитячі садки і стільки ж українських шкіл. Окрім того, відкрилась недавно українсько-англійська гімназія. У містечку Бричани у педагогічному коледжі діють групи з підготовки вихователів українських дитячих садків та вчителів початкових класів шкіл в українських селах на півночі Молдови. З цією ж метою у місті Бельці у педагогічному університеті на кафедрі філології почала працювати група вчителів українсько-румунської філології та група студентів -- майбутніх вчителів початкових класів національної школи.

Українську культуру й мову допомагають пропагувати по національному радіо редактори Тетяна Баранюк та Валерій Браган, щотижня з 30-хвилиною передачею "Відродження". На національному телебаченні раз на два тижні йде телепередача українською мовою "Світанок", яку готують редактор Сергій Лісевич та поетеса Зінаїда Гурська. Активну участь у роботі Товариства української культури беруть українські фольклорні колективи. Приємними подіями стали їхні виступи під час проведення свят "Рідна мова", "Незалежна Україна" та місячного фестивалю української культури у Молдові.

Але поряд з цими відрядними здобутками є багато й проблем. Однією з найболючіших є передача приміщення для церкви українській парафії молдавської православної церкви Святого князя Володимира Великого. Друга не менш пекуча проблема Товариства -- це брак українських вчителів та підручників. Цього року у Молдові українську мову вивчають у майже 80 міських та сільських школах. У селі Унгри Окницького району, де мешкають 1264 українці, вперше відкрили український перший клас для 40 учнів. Але маючи на весь клас лише два підручники, дирекція стоять перед проблемою, чи варто взагалі відкривати українські класи. За таких умов над розвитком українського шкільництва нависла загроза, а відтак і над майбутнім українського етносу у Молдові.

У важкому стані знаходиться і первісточка-гімназія, оскільки не вистачає підручників, фахівців. За словами директора Українсько-англійської гімназії Алли Хіоаре (українки за походженням), в цей передхідний період важливо забезпечити дітей новими підручниками, а не такими, які передали з Одеського університету -- з Леніном і Сталіном. Слід зазначити, що цю проблему вдалося частково вирішити через Міністерство освіти України та товариство "Україна", які передали для гімназії та школ певну кількість

нових українських підручників, букварів і читанок, книжок з історії України.

Процес відродження української культури, освіти йде повільно ще й тому, що багато українських дітей зрусифіковані. Ім важко дается навчання українською мовою. Та й самі вчителі не дуже добре володіють рідною мовою. Втім, якщо вчителі, батьки й самі діти надаватимуть вивченю української мови, літератури, історії більше уваги й наполегливості, то цю проблему можна успішно подолати. Було б бажання.

"Для усвідомлення національної гідності, усього аспекту української проблематики, нам, українцям, недостатньо теле- і радіопередач українською мовою, -- каже Тетяна Влайку. -- Якщо радіопрограма "Луч-ферул" із Молдови транслюється для румунів Чернівецьчини 18 годин на добу, то 30 хвилин на тиждень ефіру програми "Відродження" українською мовою виглядають посміховиськом. А відсутність трансляції на Молдову Українського першого телеканалу дає змогу "Останкіно" дезінформувати громадськість не лише стосовно ганебної ролі Москви у Придністровському конфлікті, а й у взаємовідносинах між Україною та Молдовою. Отож це питання теж потрібно нагально вирішувати. Щодо зв'язків нашої української громади з Україною, то вони ще слабкі. Наприклад, цього року з України побувало у нас лише кілька художніх колективів, а в Кишиневі -- один, тріо "Золоті ключі", організований товариством "Україна". Думаю, що це робиться помилково, бо зв'язки, особливо творчого характеру, мають велике значення для відродження українства у Молдові."

Мої співрозмовниці Тетяна Влайку та Алла Хіоаре здебільшого розповідали про українські справи у Молдові. Обговорювати проблему взаємин українців Молдови й Придністров'я вони не виявили бажання. А вона є. Тому спробую висловити своє бачення цього складного й болючого питання. Отже, внаслідок збройного конфлікту між Молдовою та Придністров'ям між українцями стався розкол. На політичному ґрунті. Цей конфлікт, що організували прокомуністичні та прошовіністичні кола, відіграв негативну роль для українства сусідньої держави.

По обидва боки Дністра тепер діють окремі українські громади -- Товариство української культури у Кишиневі і Спілка українців Придністров'я у Кам'янці. Зв'язки між ними дуже напружені. Масла у вогонь підливають і недруги українців, які докладають зусиль для конфронтації українців Молдови й Придністров'я. Доходить навіть до того, що виділені кошти урядом Молдови для розвитку української культури спрямовують лише українцям Правобережжя Молдови, ніби на Лівобережжі українців нема. Водночас Товариство української культури ображаеться на Україну, яка начебто більше допомагає українцям Придністров'я.

Такі нездорові взаємини, звичайно, ідуть не на користь єднанню українців, послаблюють рух національного відродження. Мабуть, ТУК і СУП і надалі діятимуть порізно, примирення чекати поки що не доводиться. Головне, аби розкол на політичному тлі не перекинувся на духовність. Важливо, щоб обидві громади працювали на українську справу. ■

Засобами незалежного В-ва ім. Василя Симоненка

"С м о л о с к и п "

*з нагоди 80-ліття автора Петра Балея
вийшла його нова книжка під заголовком*

БЕЗ ІДЕОЛОГІЧНОГО САМОДУРСТВА

*Виbrane з-попад 40-літнього письменницького
доробку статті й есеї на суспільно-політичні теми,
студії з історії, переклади іноземних авторів
-- з додатком авторства Богдана Цимбалістого
"Гавро Бездержавності", разом 765 стор.
В твердих палітурках, ціна з пересилкою 45 дол.*

Замовляти можна у:

Nadia Oransky
1304 West Rockland
Philadelphia, Pa. 19141
Tel. (215) 324-6631

P. Baley
44015 Shad Street
Lancaster, Ca. 93536
Tel. (805) 949-6374

Complete
Home
Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспечерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВІ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST, 2299 BLOOR ST. W.

ДОБРІ НОВИНИ З ХАРКОВА

Хоч ця стаття написана ще наприкінці минулого року і уже була друкована в кількох часописах, інформації і думки шановного автора залишаються актуальними й нині. Знаємо, що серед читачів "Нових Днів" є чимало родом з Харківщиною, тож сподіваємось, що вони насамперед відгукнуться на заклик ініціативної групи Друзів Харкова. -- Ред.

Біда з Харковом та, що пойдеш до нього раз, а тоді не можна не поїхати знову. Уперше я відвідав Харків два роки тому, потім минулого року, -- і вже -- сказав я собі -- кінець. Аж ні, вересень цього року знову побачив мене там. Звичайно, кажу Харків, але думаю не тільки про мури й бруки, не тільки про пам'ятник Шевченкові, про розлогі парки, про тихі степові річечки, привітно обсаджені зеленню, а і -- насамперед -- про людей. Не визначу, як і чим, але великі міста України мають кожне якісь особливості в породі людей, і кияни, харків'яни, львів'яни, одесити -- вони всі подібні і всі неоднакові, кожні доповнюють інших, кожні милі і немилі по-своєму.

Цьогорічна подорож до Харкова була з перешкодами. Саме того дня, як я вибрався іхати, застрайкували літаки й поїзди. Довелося перепляновувати всі свої пляни, програму чотирьох днів утискати в три. Саме того дня, як я мав приїхати, відкривали новий пам'ятник Сковороді, і довелося обмежитися на спогляданні вінків -- уже наступного дня. Але і того другого дня пам'ятник людинолюбному слобожанському філософові вабив своєю скромною привітністю. Він стоїть на мальовничому схилі з того узвишшя, де в сімнадцятому столітті був перший центр міста, фортеця, оборонна від татарських наскоків, -- до вузької стрічочки козацької Лопані. Не тільки мальовничий це куток, а й історично він зв'язаний з життям Сковороди, бо в цій околиці викладав Сковорода в Харківському колегіумі. Поруч тут стоїть стрункий Покровський монастир. Ще недавно він світів пусткою, тепер його оновлюють, зовні він уже сяє світлим кольором, всередині відновлення ще триває, але вже відбуваються богослужби і відроджується чернече життя.

Якщо вже мова про церкви, то центр української автокефалії -- Іванобогословська церква, чию фотографію дала "Свобода" десь рік тому. Був я і там, був присутній на богослужбі, говорив з привітним священиком о. Віктором Маринчаком. І ця церква стояла руїною, і цю церкву відродили священики й вірні, і ця перегороджена посередині -- одна половина діє, друга закрита від людських очей, бо напівзруйнована, як і баня над нею. Церква не має опалення, вона на краю міста, і туди нелегко діставатися старим і немічним. Але надолужується це ентузіазмом і людяністю духівництва й парафіян. Головна прикраса -- вишивані рушники; відзначає о. Віктор, що дуже придбався комплект іконок на провідні свята, що його церква дісталася заходом товариства Друзів Харкова з Америки. Є поговір, що мали б передати Українській Церкві

центральний і головний Успенський собор, другу бароккову споруду міста, але не знаю, чи це так.

Харків цього року зустрічає гостя добрими новинами не тільки в своїх церквах. Таких новин у місті є чимало, і я тут можу згадати лише про деякі. Діє в місті "Просвіта" -- Товариство української мови. Воно якраз навпроти пам'ятника Шевченкові, і я відвідав його. Харківський університет, ще не так давно підпорядкований Москві і неприхильний до всього українського, виразно змінив деякі риси свого обличчя. Засновано нову катедру -- української мови, історії, етнографії, культури, літератури для студентів усіх факультетів, крім філологічного (філологічний мав такі катедри давніше). Її очолює Володимир Кравченко, молода людина, що береться за справу наполегливо й беручко. Я познайомився з ним у кабінеті ректора, і ми втрьох говорили про перспективи цього навчання, потім була зустріч із членами катедри. На прощання ректор Іван Тарапов подарував мені книжку про Університет із зворушливим написом -- як колишньому випускникові, правда, книжку, видану ще за "старого режиму" і, природно, по-російськи, але дарчий напис був уже мовою України.

Заходами харківських українців мене потягли на станцію телебачення. Хоч я благав відпустити мене, у мене взяли аж три інтерв'ю -- одне коротеньке, тільки щоб привітати місто моєї молодості, друге довше, яке пішло того ж вечора, а третє -- найдовше, коли я вже мало не падав від утоми, що мало піти за тиждень. Не знаю, чи пішло.

Літературний музей почав збирати матеріали про харків'ян у діяспорі, і таких письменників виявилося куди більше, ніж вони та й ми собі уявляли. До речі, вони в музеї будуть вдячні за всякі матеріали про таких діячів пера. Їхня адреса -- 310002 Україна, Харківський літературний музей, вул. Фрунзе, 6.

Харківський мистецький музей має відділи український, російський і західно-східний. Цей останній не має експозиції, бо бракує приміщення та й охорони, але перші два показують першорядну колекцію з особливим наголосом на реалістах і імпресіоністах. Музей має велику збірку праць Іллі Рєпіна, біографічно зв'язаного з околицями Харкова, включно з широко відомими "Запорожцями", що пишуть листа до турецького султана". Музейники готують велику виставку до 150-річчя з дня народження маляра, 1994 року. Музей, що розмістився в будинку Алчевських, влаштовує систематично виставки, робить спроби наладнати свої виставки за кордоном. До виставок як правило виходять спеціальні видання. Він має енергійного і інтелігентного керівника в особі Валентини Мизгіної. Від попередніх років музей успадкував експозицію українських і російських мистців уперемішку. Коштів на "проголошення незалежності" поки що немає. Але ніякої кривди українському мистецтву Музей не робить.

Перед революцією Хакрів мав своє Історично-філологічне товариство, важливий осередок української науки, де діяли такі велетні науки, як Потебня, Сумцов, Багалій, Яворницький. Тепер його відновлено заходами Анатоля Івченка. Першу конференцію присвячено 175-літтю з дня народження Миколи Костомарова, вихованця Харківського університету, автора "Книг буття українського народу". Ці доповіді мають скласти перший том відновлених праць Товариства. До речі, коли вже мова зайдла про Потебню, в Харкові є вулиця його імені і меморіальна дошка відсилає до того будинка, де він жив і творив.

Зовсім нове становище я застав у видавничій ділянці. В умовах загальної економічної кризи й збідніння населення можна було б сподіватися загальног зіщулення продукції книжок і періодичних видань. Наскільки можу судити зі свого триденного досвіду, це тільки частково так. Серйозну кризу перейшов найстаріший харківський літературний журнал -- місячник "Березіль", про який до речі я інформував американських читачів рік тому. Дійшло до того, що від березня він мусів перейти на подвійні числа, себто фактично перетворився на двомісячник. Однак редактор журналу Юрій Стадніченко запевняє мене, що від нового року журнал повертається до нормального. "Березіль" дістав допомогу (1000 доларів) від "Друзів Харкова", а тут -- як щастить, так уже щастить -- слідом за цим субсидію від адміністрації -- і тепер редактор і його співробітники байдою дивляться вперед. Всім нове і своєрідне явище -- незалежні супто приватні видавництва. Я мав нагоду познайомитися з трьома з них: "Прогрес", "Інтербук" і "Лівий берег". Припускаю, що їх є більше. Ті троє -- на різних щаблях успіху. "Прогрес" тулилься в скромному приміщенні в підвальні, "Інтербук" уже доріс до цілком пристойного бюрового приміщення, "Лівий берег", скільки уявляю, ще не вийшов поза межі приватного мешкання ініціатора. Директор "Прогресу", як він себе називає (за моїм враженням -- радше власник) -- росіянин, що вріс у Харків і любить його як рідне місто, зовсім добре говорить по-україн-

ськи. Видавництво спеціалізується передусім на книжках з кольоровими ілюстраціями -- література дитяча, у майбутньому словники, підручники, дрібні видання. Поки що він видав чимало дитячих книжок російською мовою, але готує українськомовну серію українських казок у формі коміксів. "Прогрес" започаткував також видання українського літературного журналу "Чумацький шлях", під редакцією Валерія Дяченка, донедавна співробітника "Березоля". Перше число містить здебільшого передруки; гонорарів журнал не плянує платити.

Пляни "Інтербуку" на майбутнє не дуже виразні. Поки що він видав цілу купу книжок, переважно пригодницьких, російською мовою. Враження в мене (може помилкове) таке, що він хоче насамперед забезпечити себе капіталом на майбутнє. Звідси екскурси в справи, далекі від культури -- плекання расових коней для перегонів, стрибок -- коли на ринку зникли були жіночі туфлі -- в виробництво цього дефіцитного краму. Дай Боже, щоб "Інтербук" забезпечив себе фінансово і відкрив для себе проблеми української культури.

"Лівий берег" виразніше тяжить до української культури. В його програмі видання газети "Лівий берег", видання книжки з історії України, поки що він видав збірку вибраних статей С. Петлюри, вибір і передрук з двотомника Петлюри, виданого в Нью-Йорку Українською вільною Академією наук. "Лівобережці" мають у своєму складі декого з харківської організації Спілки письменників, зокрема Р. Полонського.

Майбутнє цих і подібних початків передбачити важко. Скільки з них витримає, скільки буде служити українській культурі, -- сьогодні сказати ледве чи можливо. Дай їм, Боже, успіху і в тому і в тому. Сам факт пожвавлення книгарської діяльності можна тільки вітати. Ще рік тому я міг писати, що "Березіль" -- єдиний українськомовний і українськокультурний журнал на Лівобережжі. Тепер у нього сила попутників. По-старому мусимо підтримувати його, але не спускаймо ока і з нових паростків.

ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ В УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОНИ, КОПІЯРКИ, ФАКСМАШИНИ,
ТЕЛЕВІЗОРИ, КОМП'ЮТЕРИ, АВТОМОБІЛІ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
НОВІ І ВЖИВАНІ РЕЧІ

ЗА ВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3
TEL: (416) 251-9110 FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours
626019 ONTARIO LTD

СПЕЦІАЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВІТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 503-0530
3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT. M8V 1M3

Може найкраще підсумував ці проблеми промотор і директор "Лівого берега" Петро Матвієнко в листі до Патріярха Мстислава: "Реальність сьогодення є такою, що справжня незалежність України кується на промисловому Лівобережжі, яке, як не прикро, найбільш обділене увагою промисловців, політиків та мистців діаспори. Цей вакуум активно намагається заповнити російські структури, економічно та культурно прив'язуючи Лівобережжя до Росії, а це призводить до денационалізації й загального знекультурювання народу. Проблема українського відродження Лівобережжя є найболючішою і найважливішою для України".

З усвідомлення цих пекучих потреб і нелегких проблем постала в Америці два роки тому ініціативна група Друзі Харкова. Ми знов і знов кличмо і простягаємо руку до Вашої руки -- ставайте в лави Друзів Харкова. Харків був, є і буде великим українським центром. З вашою щедрою допомогою, американські, канадські та інші Друзі Харкова.

Приймаємо пожертви малі й великі, але просимо спромогтися на найбільшу, на яку Вас стане. Чеки просимо виписувати на *Kharkiv Fund*, рахунок ч. 16649, і висилати на адресу

Self-Reliance (New York)
108 Second Avenue
New York, NY 10003.

Листування просимо спрямовувати на адресу

Friends of Kharkiv
c/o Educational Council
P.O. Box 391, Cooper Station
New York, NY 10296-391

Ініціативна група складається (за абеткою) з таких осіб: Мар'ян Коць, Оксана Соловей, Євген Федоренко, Юрій Шевельов. (*Всі вони також друзі "Нових Днів". -- Ред.*)

На закінчення цього короткого репортажу один-два штрихи з моїх харківських цьогорічних вражень, один сумний, другий життерадісний.

Цей напис я почав згадкою про пам'ятник Сковороді, у центрі міста. Але, мабуть, місто потребуватиме пам'ятників і на своїх околицях. Найбільше, мабуть, у Деркачах і Олексіївці. Там виявлено місця поховань жертв комуністичного терору, масових, без загадки про загинулих і без хрестів. Не знаємо, скільки там розстріляних, знищених. Я доїхав тільки до одного пам'ятника -- серед лісу, на північній межі міста. Пам'ятник цей поставили поляки, напис на чорному мармуру двома мовами. Тут розстріляно понад чотири тисячі польських офіцерів, інтернованих після поразки Польщі на початку світової війни. Відомого відомішого Катиня, але не менш трагічна й садистична. Подібного вшанування вимагають і місця, де звалено тисячі й тисячі українських трупів. Злочин волає до неба. Не треба коментарів, але треба відзначити мовчазними каменями пам'ять загиблих, сьогодні для нас безіменних.

I другий штрих. З мого готелевого вікна вигляд на колишній будинок-віллу, тоді позаміську, тепер у центрі міста, яку збудував собі Юзефович. Юзефович був видавець найпопулярнішої в Харкові в дореволюційні роки газети "Южний край", -- російськомовної, але не україножерної. Будинок оточували кам'яні мури, при брамі стояли два леви, колір усього був сірий. Сьогодні це будинок, де реєструють шлюби й вітають молодих. Відповідно він уже не сірий, а рожевий, мури й леві прибрали -- не пасують. Усе життерадісне. Тут закладаються родини, тут твориться майбутнє Харкова. Найлютіший терор не спромігся зламати волю харків'ян жити, працювати, творити, тішитися життям. Десятки й сотні тисяч загинули, але народ показався незламним, незнищеним.

Нью-Йорк, листопад 1992

PALADIN INSURANCE LTD.

Tel: 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: domi, apartamenty, kotedzh, automobil, torzovі pidприємства, kalishtvo, zhittya! Також grupova asekuratsiya!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Полагоджуємо
medichno-shpitallyne
zabezpechenya dla osib,
zhe prijedzhaют do
Kanadi na vіdvidini!

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

ЧИ ЗМОЖЕ ДІЯСПОРА УТРИМУВАТИ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ?

Робимо виняток і передруковуємо статтю одного з найвизначніших сучасних українських публіцистів, співредактора журналу "Сучасність" Миколи Рябчука, щоб вона не згубилася на сторінках щоденної газети ("Свобода", 20-го січня 1993). Дякую Авторові, що звільнив мене від обов'язку висловити подібні думки. Своє зnekровлення, з-за згаданих у статті причин, "Нові Дні" вже відчули дуже боліче. М. Дальний.

Проста аритметика показує, що українська діаспора при всьому своєму ентузіазмі (але досить середніх статках) може зібрати на конкретну справу що-найбільше кілька мільйонів долярів, істотно обмеживши себе в інших добродинних видатках та, по суті, знекровивши інші галузі свого громадського життя. Тим часом для 50-мільйонової України така сума не може бути надто істотною: бюджет України обраховується не мільйонами, а більйонами й сотнями більйонів. Що ж до мільйонів, то це є всього-на-всього вартість одного військового корабля, літака чи однієї із тих ракет, що їх Україна безкоштовно (і без жодних гарантій для своєї безпеки) передає Росії у рамках т.зв. "ядерного роззброєння".

Мільйонами обраховується, між іншими, і вартість майна колишнього СССР за кордоном, до поділу якого у нашого Міністерства Закордонних Справ ніяк не доходять руки (зате до випрошування грошей у діаспори ще й як доходять!); мільйонами обраховуються прибутки від російських нафтопроводів, що йдуть територією України в Європу; мільйонами обраховуються прибутки т.зв. "Авіаліній України" -- химерного покруча московського "Аерофлоту" з українськими вишиванками...

Не можна, як я вже казав, наповнити чайними ложками діжку на кілька барелів, але тим більше не можна наповнити діжку з численними дірами, діжку, яка порожнє швидше, аніж наповнюється. Уряд В. Фокіна, безумовно, був саме такою "діжкою": заподіяні його бездіяльністю й некомpetентністю збитки обраховуються, вочевидь, не мільйонами, а мільярдами. "Україну розкрадали, як тільки могли, прикриваючись балачками про приватизацію", -- констатував нещодавно новий прем'єр-міністер України Л. Кучма. Очевидно, він не мав на увазі ані В. Масола, ані В. Щербицького, бож ті ніякими "балачками про приватизацію" не прикривалися, а мовчки робили, що могли...

Л. Кучма, скоріш за все, мав на увазі декого із фокінських міністрів, котрі укладали багатомільйонові контракти з зарубіжними фірмами про закупівлю в них коров'ячих ембріонів, кукурудзи й іншої всячини, після чого Україна не отримувала ні ембріонів, ні кукурудзи, ані заплачених грошей (чи отримували при цьому щонебудь укладачі контрактів, ми можемо тільки здогадуватись... Я, в кожнім разі, не

сумніваюсь, що і Фокін, і його хвацькі хлопці будуть "суворо" покарані -- усі вони, б'ють об заклад, незабаром випірнуть у близькому й дальньому зарубіжжі в ролі "послів" та "консулів", так що наша сердешна діаспора матиме ще не одну нагоду зібрати кілька мільйонів долярів для відкриття українських консульств у Ляс-Вегасі і Монте-Карло, аби фахівці з коров'ячих ембріонів, з марксистської політекономії та соціалістичного реалізму, а також із викриття західного способу життя і зловорожих підступів українського буржуазного націоналізму мали змогу обстоювати інтереси України далеко за її межами, бо в самій Україні вони вже на обстоювались тих інтересів по саму зав'язку...).

А в тім, пан Кучма міг мати на увазі й інший цікавий феномен, що його воліє не помічати преса діаспорна, хоч незалежна преса в Україні досліджує його досить ретельно, а саме: дивовижні комерційні здібності, що з'являються раптом в українських чиновників, як тільки вони посідають відповідальні державні посади -- чи то президентського представника де-небудь, чи то міністра або його заступника. А ще більше ці здібності проявляються у їхніх близьких і далеких родичів: той, виявляється, біржу очолює, той спільне підприємство із західнім капіталом, той -- банком яким-небудь завідує, а той -- нерухомістю приторговує. Сімейна ідилія -- куди там тій "корумпований" Африці чи Латинській Америці!...

Безумовно, -- і я вже про це казав, -- Україна потребує міжнародної допомоги. Не харчами й не одягом, бо це, слава Богу, не Сомалія й не Боснія, тут ніхто не воює, не помирає з голоду й не ходить голий і босий. І навіть не грошима -- хібащо під стабілізаційний фонд для запровадження власної, конвертованої валюти. Україна потребує західних інвестицій і техніки (але в жодному разі не в державні сектори економіки!), потребує незалежної преси й культури, альтернативної освіти і самостійних -- самодіяльних і самоврядних -- громадських інституцій. Україна потребує розбудови громадського суспільства -- всіх тих форм самоорганізації свого публічного життя від політичних партій і церковних громад до кредитів, спортивних клубів, жіночих, молодечих та інших організацій, що їх так близьку витворила, -- власне, перенесла з Галичини й розвинула українська іміграція на Заході.

Саме на розбудову структур громадського суспільства, гадаю, й повинні спрямовуватись наші головні зусилля. А про державу нехай уже дбає вона сама: для цього є Уряд і є податки, які не можуть бути занадто малими, бо спорожнє каса, але й не можуть бути занадто великими, бо заморозять будь-яку бізнесову ініціативу. Якщо Урядові з якихось причин забракне грошей, він повинен позичити їх у іншого

уряду абож у власних громадян. Якщо ж він не здатний нікого переконати в доречності такої позики, чи у власній надійності, то такий Уряд, звичайно ж, повинен зрезигнувати.

Держава в цілому світі -- це не об'єкт для обожнення, а лише сухо технічний засіб, необхідне зло, яке всім нам доводиться терпіти й фінансувати, аби не зіткнутися зі злом іще більшим -- внутрішньою анархією або чужоземною окупацією. По суті, ми наймаємо уряд для виконання певних технічних функцій, і ми звільнємо його, якщо він зі своєю роботою не справляється. Ми повинні сумлінно сплачувати податки для того, щоб держава могла існувати, але ми в жодному разі не повинні займатися філантропією, збираючи гроши для збанкрутілого уряду.

Бюрократичний монстер здатний ковтнути будь-які суми, навіть не облизавшись. Можна допомогти голодному, давши йому шмат хліба, але не можна допомагати п'яниці, що пропиває все і готовий пропити ще більше. Можна допомогти людині, яка хоче розпочати свій бізнес і має конкретну, переконливу програму діяльності, але не можна фінансувати ледаря, котрий сподівається виграти гроши в рулетку, успадкувати мільйон від американського дядечка чи просто дістати "велфер" собі і своїм нащадкам до 'надцятого коліна'.

Фінансуючи збанкрутілу державу, ми, по суті, фінансуємо бездіяльний, некомпетентний, скорумпований, антинародний уряд, ми подовжуємо політичне життя фокіним, пехотам, слепічевим та іже з ними. Фактично ми підтримуємо відсутність реформ, ми підтримуємо неефективність т.зв. "державної" (нomenklaturno-monopольної!) промисловості та колгоспного (nomenklaturno-feодального) сільського господарства. Ми підтримуємо хамство в державних установах і нероздержавлені досі сфери обслуговування, ми підтримуємо паразитизм, ледарство і злодійство, ми підтримуємо союзізм в Україні у найгірших його проявах.

При цьому ми наївно вважаємо, що головне -- українська держава, її розбудова й зміцнення; а яка вже вона буде за своєю внутрішньою суттю -- це справа десята. Можливо, це й слушна думка щодо інших держав, інших націй, але не щодо української, з її специфічним етнічним складом, з її денационалізованою й советизованою свідомістю... Варто принаймні задуматися над тим, що торік 1-го грудня щонайменше половина людей голосувала не за абстрактну "українську ідею", а лише за більшу кількість м'яса, ковбаси й масла; вони голосували не так за Україну, як проти Москви -- проти визиску, неладу, безгосподарності і корупції. Але якщо українська влада допроваджує до ще більшого неладу й злиднів, демонструє ще більшу безгосподарність і скорумпованість, то можна не сумніватися, що населення Харкова і Донецька, Одеси й Херсону не стане терпіти цієї влади тільки тому, що вона -- "українська". Вони знову підуть за тим, хто пообіцяє їм більше м'яса, більше масла, -- хоч за Єльцином, хоч за Жиріновським, хоч за самим дідьком. І тоді вся наша "розбудова держа-

ви" може луснути, як мильна бульбашка, при першому подуві крижаного вітру з Москви, тому що охочих її боронити знайдеться не більше, ніж три чверті століття тому під Крутами.

Підтримуючи уряд Фокіна (в тому числі його закордонні представництва), ми підтримували не так "розбудову держави", як її руйнацію, оскільки саме цим займався згаданий уряд протягом року: саботуванням реформ, розбазарюванням решток майна і повсюдною дискредитацією самої ідеї української незалежності, маштаби й наслідки чого ми досить мало собі уявляємо.

Українська діаспора вже не раз показала своє уміння бути щирою й щедрою, й надзвичайно жертвовою, коли йдеться про Україну. Вона справді великудушна в своєму патріотизмі, але й нерідко простодушна в його конкретних виявах. Мало хто, я помітив, роблячи датки на українські посольства, запитує: а куди, власне, йдуть ті кошти, що їх український Уряд отримує в Києві за посольства американські, англійські, французькі тощо? Адже ті платять Києву за приміщення аж ніяк не рублями і не купонами...

Мало хто, офіруючи на Чорнобиль, намагається з'ясувати згодом, хто з його жертв і що саме отримав із того дання. Мало хто, переправляючи в Україну десятки і сотні комп'ютерів, цікавиться потім, у яких саме школах ті комп'ютери діють, а в яких їх розкрадали, зламали чи просто склали під замок -- від гріха подалі. І тим більше ніхто не задається питанням, чому саме комп'ютеризацію України слід починати з державних шкіл (на які все одно комп'ютерів не настачишся), а не, скажімо, з університетів, з бібліотек (бодай із Центральної, наукової), не з редакцій незалежних газет і журналів, для яких часто-густо навіть дідівська друкарська машинка (з "одиничкою" замість "і") є не абіякою розкішшю.

Всі ці запитання у загальному вигляді можна зформулювати приблизно так:

1) Хто в діаспорі ініціює ті чи ті програми допомоги для України і яким чином визначається пріоритетність реалізації тих або тих програм? Чи існує взагалі конкурс таких програм і чи створюється якесь рада експертів для їх фахової й неупередженої оцінки? Чи розглядаються ці програми саме як програми, тобто -- з визначенням конкретних місць і термінів їхньої реалізації, з обрахунком потрібних фінансових і матеріальних затрат, з визначенням конкретних людей, які відповідають за реалізацію конкретних частин програми і згодом про цю реалізацію докладно звітують? Чи залишаються до цього зацікавлені особи й організації з України і яким чином? Чи створюється авторитетна наглядова рада, яка стежить за реалізацією проектів? Чи обговорюється все це публічно й відкрито у пресі, з обов'язковим з'ясуванням протилежних точок зору "за" й "проти"?

2) Якщо все це не робиться, то чому? ■

ЧИ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ?

Дмитро НИТЧЕНКО

ГРИГОРІЄВІ КОСТЮКОВІ 90 РОКІВ

Небагато наших науковців чи літературознавців, письменників, прийшовши до свого 80-ліття чи й 90-ліття, можуть похвалитися такими здобутками, як наш усім відомий ювіляр Григорій Костюк, 90-ліття якого відзначила не тільки спільнота української еміграції чи діаспори, а й рідна Україна. В його особі ми відзначаємо ювілей одного з найбільших рушіїв літературного процесу у всьому українському світі -- професора, літературознавця, редактора багатьох джерельних видань, автора низки цінних творів і довголітнього голови ОУП "Слово".

Авторові цих рядків пощастило бути знайомим з ювіляром ще у 20-30 роки в Харкові, а ще ближче пізнати його в сорокові, зокрема в Німеччині та листуватися, коли він уже опинився на американському континенті. (Зберігаю понад 70 його листів.) А поперевах він навіть вживав заходи, щоб приїхати до Австралії.

Народився Гр. Костюк 25-го жовтня 1902 р. в с. Боришківці біля Кам'янець-Подільського в селянській родині. Середню освіту здобув у Кам'янець-Подільську (гімназія та робітфак), а вищу -- в Інституті Народної освіти в Києві (1925-29). Аспірантуру закінчив у Науково-дослідному інституті літературознавства ім. Т. Шевченка в Харкові. Тяжко перелічiti всі посади, де він працював як доцент і професор різних учебових закладів, викладаючи історію української літератури. Серед них -- Харківський університет, Луганський ІНО, а ще більше він проявив свою діяльність на еміграції, в Німеччині та Америці.

Варто згадати, що, будучи студентом, він слухав лекції таких видатних професорів, як Сергій Єфремов, Микола Зеров, Павло Филипович, Борис Якубський та інших. Ще будучи студентом Гр. Костюк почав друкувати свої статті, розвідки в ж. "Життя й революція", "Червоний шлях" тощо.

Переїхавши в 1929 році до Харкова, тодішньої столиці України, він потрапляє в середовище видатних письменників і стає членом літературної організації ПРОЛІТ-ФРОНТ, яку очолювали Микола Хвильовий, Микола Куліш та Олесь Досвітній. Але як Вапліте, так і Пролітфронт, який створили недавні вагіттяни, влада змусила самоліквідуватись.

У 1931 році вийшла перша книжка Гр. Костюка про творчість Панаса Мирного. Але тоді ж почався розгром українського літературного фронту, щороку посилюючись. Під час масових арештів, коли застрелився М. Хвильовий, та нарком М. Скрипник заарештували й Гр. Костюка, і він опиняється в одному з найстрашніших концтаборів на Вокруті, про який уже в Америці написав і видав спогади "Окайнні роки". В тому таборі було 3,000 в'язнів, з яких протя-

том 5-ох місяців пострілом у потилицю було знищено 1,400 осіб.

Лише в 1940 році, тобто відбудувши 5 років ув'язнення, повернувшись і жив у Слав'янську під наглядом НКВД. У 1943 році зустрічаємо Гр. Костюка у Львові, а потім у Krakowі, і, нарешті, в Зах. Німеччині. Тут він стає співогранізатором МУР-у (Мистецького Українського Руху), редактує "Літературний зошит", бере участь у часописах "Сучасна Україна" й "Українська літературна газета".

Переїхавши з родиною в 1952 р. до Америки, стає співосновником і головою Об'єднання українських письменників (ОУП) "Слово", до якого незабаром належало близько 200 діячів літератури з різних країн Заходу. За його редакцією вийшло 5 номерів збірника "Слово". Одночасно він брав активну участь у міжнародному літературному русі, зокрема в 34-му конгресі ПЕН-Клубу і входив до його управи.

Гр. Костюк дійсний член УВАН, досі очолює Комісію для вивчення й охорони спадщини В. Винниченка, архів якого сам перевіз із Франції до Колумбійського університету в Нью-Йорку. Від 1954 року він читає лекції, бере участь у наукових з'їздах, друкується в нашій пресі, видає власні праці. В різних В-вах виходять його твори, українською та англійською мовами, зокрема "Сталінський режим в Україні" та "Падіння Постишеві" -- обидві англійською мовою (54 р.), "Теорія і дійсність" (Тактика і стратегія большевизму в національному питанні /1971/), "Винниценко та його доба" /1980/, великий збірник "У світі ідей і образів" (Критичні та історико-літературні роздуми /1930-1980/), "На магістралях доби" /1983/, а в 1987 році виходять його неоціненні спогади "Зустріч і прощання", книга перша, що має 743 сторінки, в яких показав літературні організації, сильветки багатьох письменників та ввесь літературний процес від початків радянської влади до арешту його самого.

Крім цього не можна оминути, що за його редакцією і часто з його предмовами вийшли 21 книжка, дуже збагативши асортимент еміграційних видань. Серед них Уласа Самчука -- "Юність Василя Шеремети", збірник "МУР", І. Багряного -- "Золотий бумеранг", В. Підмогильного -- "Місто", Миколи Куліша --

"Твори", В. Винниченка -- "Слово за тобою, Сталіне", П. Филиповича -- "Література" (580 стор.), "З літературної спадщини М. Драй-Хмари", п'ять томів творів М. Хвильового, два томи "Щоденників" В. Винниченка.

Вся ця довголітня праця (Лише головою "Слова" був 21 рік) з'єднала йому, тепер почесному членові ОУП "Слово", признання широкої громадськості, а в Києві в 1991 році він одержує премію ім. В. Винниченка.

Докінчуючи другу частину своїх спогадів, Гр. Костюк зустрів своє 90-ліття з великим доробком, як один з кращих дослідників історії літератури та організаторів літературного життя діаспори. Відзначаючи цей ювілей, він одержав багато привітань з України та діаспори.

Бажаємо йому здоров'я та нових успіхів. ■

ПОСТСКРИПТУМ ДО ЮВІЛЕЮ

Найурочистіше відзначили ювілей нашого вченого й довголітнього культурно-громадського провідника -- українці Вашингтону й околиць. Тут, в залі Свято-Андріївського собору УПЦ в Сілвер Спрінг, відбулася єдина зустріч з достойним Ювіляром. Програму зустрічі вів Микола Француженко. Дуже цікавим був виступ сина Ювіляра, астрофізика д-ра Теодора Костюка, який, так би мовити, репрезентував батька під час його ювілейного року в Україні.

"...Мій батько ніколи не забув свого коріння, не забув своїх людей, своє село, ні землю, яка була його батьківщиною... День народження святкувало село і Кам'янець-Подільський Інститут. Вони влаштували вечір відзначення 90-ліття. Читались доповіді, виступали бандуристи, хор, тощо. Привіти передавали люди з усіх міст, де я побував на Україні: з Києва, Харкова, Слов'янська" -- пише про виступ сина Микола Вірний.

Звичайно на зустрічі було багато теплих привітань і побажань: від пароха собору о. Григорія Подтурця, від президента УВАН у США д-ра Михайла Борецького, від представника ПЕН Клубу Ірини Дібко-Філіпчак, від поета Олекси Веретенченка, від дочки Миколи Хвильового Іраїди, від друга й колеги Ювіляра професора Юрія Шевельєва, від заслуженого прем'єр-міністра уряду України Миколи Жулинського, від Ради Спілки письменників України, від проф. Петра Одарченка, який доповнив виступи попередників і пригадав, що Григорій Олександрович Костюк невтомно працював не лише у ділянці культури й літературознавства, але й відіграв важливу роль в створенні Української Революційно-Демократичної Партиї (її перший генеральний секретар!) та в створенні Української Національної Ради.

Після всіх численних виступів і привітань, М. Француженко попросив до слова Ювіляра. Підсумовуючи, наш заслужений Ювіляр сказав:

"...І старій людині, людині, яка вже прожила довгий вік, а їй все таки приємно відчути, що громада

про неї не забула. Їй навіть легше прожити останні роки свого життя, коли вона знає, що її не забули..."

А далі, люди підходили до Ювіляра і серед словесних побажань "щастя, здоров'я і успіхів", кажуть, найчастіше було чуті одне: очікуємо другого тому "Зустрічі і прощання".

І знаючи незрівнянну наполегливість, цілеспрямованість і працьовитість академіка Григорія Олександровича Костюка, я теж сподіваюсь на другий том "Зустрічей і прощань". А все ж таки... А все ж таки, чи маємо ми моральне право сподіватись, а то й домагатись? Якщо не помиляюся, це Микола Жулинський нагадав, що Гр. Костюк, у дуже несприятливих умовах, зробив для української культури самотужки більше, ніж ввесь якийсь багаточленний інститут. І це справді так. Але що зробили всі наші академії, інститути, центри і катедри українознавства для того, щоб вивчити і утривалити великі здобутки нашого Ювіляра? Чи спромоглись наші численні академісти видати бодай одну монографію про нього і його творчість? Чи спромоглись випустити бодай один збірник доповідей, хочби з нагоди його ювілеїв?

Знаю з достовірних джерел, що значні кошти, видані на лікування в благодатній Америці, забрали всі життєві заощадження нашого Ювіляра. Чи керівники численних українських фундацій і "вічних фондів" з багатомільйонним капіталом бодай поцікавились цією справою? Чи запропонували якийсь задовільний завдаток хоча б на той же другий том "Зустрічей і прощань"? Та що нарікати на когось, коли й ми самі досі не спромоглись видати хоч би окреме число журналу, присвячене одному з найвартісніших наших співробітників. Це наш борг і гріх перед Ювіляром. Вибачте, дорогий наш Григорію Олександровичу, нам нашу несправність.

Хотів би вроčисто пообіцяти, що той великий борг ми таки сплатимо, якщо виживемо.

Мар'ян Дальний

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими взорами в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і криштали.
- Висилки пачок до всіх країн.

"ВЕСТ АРКА"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9

Tel. (416) 762-8751

"ВСІ ДУМКИ МОЇ ПОЗНАКОВАНІ, УКРАЇНО, ІМ'ЯМ ТВОЇМ"

Цього року зустрічає своє 75-ліття поет і багаторічний політв'язень радянських концтаборів Микола Самійленко.

Він народився 1917 року в селі Спаське на Січеславщині у селянській родині. Закінчив філологічний факультет Київського університету.

Серед університетських товаришів Миколи Самійленка були й Микола Руденко, у майбутньому -- відомий письменник та діяч правозахисного руху, та Микола Лукаш, що став одним з найбільших майстрів українського художнього перекладу. Згодом кожен з трьох Микол зазнав жорстоких переслідувань з боку тоталітарної державної системи Радянського Союзу...

У роки II-ої Світової війни Микола Самійленко брав участь у визвольній боротьбі УПА, працював у підпільній повстанській друкарні. А 1943 року -- арешт і за ним -- довгі 19 років перебування у радянських в'язницях, концтаборах і на засланні...

Після повернення до Києва Микола Самійленко працював будівельником. І протягом всього життя -- з юних літ -- писав поезії.

Не переставав їх складати і у концтабірному пеклі, хоч не завжди мав можливість записувати, а міг лише тримати свої твори у пам'яті...

Поезії Миколи Самійленка склали 8 книжок, з яких донині авторові пощастило видати лише три: "Сподівання"/1971/, "Із вирію"/1989/ та "Світ -- однина"/1990/.

Попри все пережите, поет і донині по-молодечому бадьорий і працьовитий. Він -- у гущі громадського життя Києва, часто бере участь у літературних вечорах та інших заходах.

Незабаром у київському видавництві "Дніпро" побачить світ ще одна книжка поезій Миколи Самійленка, а видавництво "Український письменник" має видати укладену ним антологію української невольничої поезії ХХ століття, до якої М. Самійленко зібрав твори багатьох радянських політв'язнів. У цьому ж видавництві має вийти друком збірник, присвячений пам'яті Василя Стуса, куди ввійдуть і спогади Миколи Самійленка.

Бажаючи ювілярові довгих років життя і нових успіхів у праці для добра України, для відродження надбань її багатоюкої культури, хотів би, щоб з його творами познайомилися і читачі "Нових Днів".

У поезії Миколи Самійленка -- біль за долю рідного краю, за людину, за народ, гноблений адміністративним свавіллям та репресіями... Ale в той же час поет захоплюється красою рідної землі, до якої він повернувся після багатьох літ розлуки, прожитих з вірою у визволення України.

ДУМКА

Тне життя мене сумовите,
І нікого вже не виню.
Мрію, Вкраїно, віку дожити
Хоч поблизу десь твого вогню.
Сплесни хвилею, Дніпре буйний,
Виглянь, Говерло,
нахвібки стань --

Поможіть мені -- маю бути!
Серцем линути в ранній рань,
В сорок п'ятої літа повені
Настигнути весняний грім --
Всі думки мої познаковані,
Україно, ім'ям твоїм.
Хоч до тебе ще, Україно,
Хтозна, може, і не дійду,
І не знаю, куди я діну
Думку, що вижила і в чаду.
Щось примариться, хтось присниться,
Хто і що там, а ій своє:
Думка -- не мигавка -- блискавиця,
Грім -- положас, блискавка -- бе!
Хай і шалену, Вкраїно, а ти її
Не пристпи, не заядай як-хотя --
З потойсіття я ніс її Києву
Для нового твого життя.

/1962/

Микола Самійленко. Світ -- однина.
Поезії. -- Київ, 1990. -- С. 100.

І каменю незрушишість. І часу гін.
І думки відчайдушність. І спрага змін.

Дивлюся, як у вічі, в мінливий світ.
Якщо усе невічне -- невічний гніт!

Одкинувшись марноти, з пітми зневір
У рятівні висоти підношу зір.

Наповнюю по вітця всяк свій пугар.
У кожнім українці живе бунтар.

1957 р. Рудник Джамбул. (Казахстан. На засланні.)

Із видання: АВЖЕЖ: Український літературно-мистецький журнал. -- Житомир, 1992. -- № 1 /18/.

СОНЕТ ОСІННИЙ

Не вірю окотре теплому життю
Птахів, що рано потяглись у вірій.
Подвір'ям, де і народивсь і виřіс,
Іду -- що по безкрایм забуттю.

Чи ж тут дививсь у вічі майбутнію
Малим хлоп'ям в сорочечі на віріст...
Душа окострубатіла від сиріт,
А пісні горло перетяє остиж.

"Нові Дні", березень 1993

*Ачей насился напередодні:
Немов мені в передчутті безодні
Життя рукою очі затуля --*

*У небі осінь не гусей колише,
А пролітає ген мое колишнє,
І чую -- прогинається земля.*

*Микола Самійленко. Із вирію.
Поезії. -- Київ, 1989. -- С. 64.*

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Fax: (416)-236-3677

Інж. ЮРІЙ О. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засіту.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів.

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

**arka
shoes**

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками
та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

ДУМКИ ПРОТИ НОЧІ

- ⌚ Часом тобі простягають руку, щоб ти швидше простяг ноги.
- ⌚ Для пана найвартісніший -- комплекс меншевартості (у раба).
- ⌚ Якщо скресла крига, це ще не знак, що минула криза.
- ⌚ З владою можна робити що завгодно, -- але тільки владоможним.
- ⌚ Найкраща мова -- ковбаса, найкращий детонатор -- сервелат.
- ⌚ Добре, коли добре, але погано, коли "але" перекриває "добре".
- ⌚ Кажуть, гроші не пахнуть. Звісно -- коли їх нема.
- ⌚ Експлуатація майбутнього -- найгірше, що могло придумати двадцяте сторіччя.
- ⌚ Не випадково Хатинь і Катинь так добре римуються з катом.
- ⌚ Над прівою всі знаки оклику зіщулюються в знаки запитання.
- ⌚ Чи потрібне почуття ліктя тому, хто має міцні лікті?
- ⌚ За рівнем виробництва міфів ми вже вийшли на перше місце в світі. Тепер проблема -- вийти на останнє.
- ⌚ Культ особи -- це страшно, але культ осо* -- страшніше: він не тільки печінки, а й душу роз'їдає.
- ⌚ Справжній ідеал -- той, що живе й після здійснення.
- ⌚ Доброчесність -- це добро і чесність у дії.
- ⌚ Двічі на два чотири тільки наодинці з істиною.
- ⌚ (З застійних часів): Добре, що економіка економна, та погано, що ковбаса без м'яса.
- ⌚ Декому крапка над "і" муляє і у прямому, і в переносному розумі.
- ⌚ З гласистю одна неясність: коли команда буде ій погаснути.
- ⌚ Масове знищенння людей -- це ми вже проходили. Але не завадило б пройти і масове знищенння ілюзій.
- ⌚ Мовчати можна і на весь голос.
- ⌚ Українська традиція: на крутих поворотах бути готовим тільки для годиться.
- ⌚ Світле майбутнє при близьчому розгляді щоразу виявляється досить темним минулим.
- ⌚ Здорове безглуздя завжди у суперечності зі здоровим глуздом.
- ⌚ Добра думка не та, яка дводушна і дворушна, а та, яка дводонна.
- ⌚ Свято рідної мови буде тоді, коли нею освятиться кожен будень.
- ⌚ Тисячі років жили за принципом: "поділяй і владарюй", аж на якомусь там році здогадалися, що "об'єднуй і владарюй" ще й ефективніше.
- ⌚ Від смішного до великого -- довга дорога.
- ⌚ Крапки над "і" не врятають, коли думаєш через "єри".

* Від рос. "ОСО" ("особое совещание" -- "особлива нарада") -- позасудовий репресивний орган тоталітаного режиму.

Ростислав ДОЦЕНКО

РОМАН КИРЧІВ

(до 100-ліття від дня народження)

18 серпня 1992 р. минуло 100-ліття від дня народження Романа Кирчіва, визначного українського актора і першого керівника Руського Театру Товариства "Просвіта" в Ужгороді. Дуже дивно, що цілковито обійдено відзначення цієї дати в пресі... Коли 1960 р. відомий театральний діяч і засновник театру "Нова сцена" на Закарпатській Україні Юрій Шерегій хотів щось більше дізнатися про його життя при відвіданні Кирчіва в Турнові (Чехо-Словаччина), де він проживав як пенсіонер останні роки свого життя то він лише сказав: "Народився 1892 р., район Дрогобича Львівської області, виховував стрійко, закінчив середню школу в Стрию, юридичні студії почав у Львові і закінчив їх у Празі докторатом права"...

Про свою театральну діяльність він тоді нічого не сказав... Натомість, відомий український письменник Василь Гренджа-Донський писав про нього 29 років раніше в Ужгородському часописі "Свобода": "...Він був перший з тих, що запропонував заснувати стацій театр. Як високоосвічена людина бачив велику потребу театру і не помилився... Його виступи спершу менші, а відтак все більше і більше на відважніших постах, принесли йому славу. Особливо молоддю улюблений артист всюди був дома. В Ужгороді, в Мукачеві чи в Ясіні, всюди він мав вдачу автодірію... Тільки ступав на сцену звучали вздовш оплески глядачів. В креаціях він створював незабутні типи, вглиблювався в ролю з психічного боку і тому мав такі успіхи, якими не може похвалитися інший..."^{1/}

Понад півстоліття Закарпатська Україна не мала вистав українського театру. І лише зусиллями Кирчіва постав стацій театр при Товаристві "Просвіта" 1920 р. Він не перебував довго керівником його, всього лише один рік до серпня 1921 р., але він проклав дальшу дорогу для діяльності театру в Закарпатській Україні (М. Садовський, О. Загаров та інші) і активізував бажання мати театр серед місцевого населення, що виявилося найяскравіше в діяльності "Нової Сцени" Ю. Шерегія... В роки 1920-21 29-тирічному Кирчіву довелося дбати і про приміщення для театру, і про репертуар, і про здобуття костюмів. Він був і за тим, щоб на отриману державну субсидію перетворити аматорський театр на професійний.

Кирчів був характерним актором широкого пляну в репертуарі українському і неукраїнському. Маючи добре вокальні дані, він був успішним не тільки в драматичному репертуарі, але й в опереті. Починаючи від ролей побутового характеру як свідок Герасим ("По ревізії" М. Кропивницького), Терешко чи Куртц ("Суєта" та "Хазяїн" І. Тобілевича) та інші була така відповідальна роль як Аркадій ("Ліс" О. Островського) та поруч партії в оперетах: Фрош ("Фледермавс" Й. Штрауса), Вунчхи ("Гейша" С. Джонса), Воляпук ("Сільва" І. Кальмана) та інші. Він ніколи не шаржував. Скрізь всі ролі були позначені винятковою пруж-

ністю і ритмічністю, чудовою дикцією та природною інтонацією. До кожного свого образу він подавав іншу характеристику в мові, в руках і жестах та гримі, робив плинний перехід з прози до пісні і танців і навпаки...

Опинившись вже поза межами Карпатської України в Празі Р. Кирчів виступив в організованому там театральному ансамблі (частково з аматорськими силами) в комедії "Міна Мазайло" М. Куліша, де він виконував назовну роль. Судячи з опису свідків (як О. Вікул-Воронін) це була вистава соковитого побутового пляну. Але вона важлива двома визначними подіями. Перше, що її режисером і виконавцем ролі Дядька Тараса був Юрій Шерегій і, таким чином, у цій виставі останній раз виступали разом і керівник модерного музично-драматичного Театру "Нова Сцена" і перший керівник Театру при Товаристві "Просвіта". І друге, що роль Мини Мазайла стала "лебединою піснею" актора Романа Кирчіва.

Пройшовши протягом 20-річної діяльності як актор, Кирчів залишив за собою знамений шлях. Почавши ролею Дмитра ("Ой, не ходи, Грицю" М. Старицького), крізь Штифа ("Чорна пантера і білий медвід" В. Винниченка) він закінчив Міною Мазайлом М. Куліша... "Коли зважати величезний вклад д-ра Романа Кирчіва до театрального мистецтва Закарпатської України" -- писав Юрій Шерегій -- "треба перед історією українського театру зафіксувати, що він є найбільш заслуженим актором Закарпатської України"^{2/}. Але він дещо применшив постати Кирчіва. Це був талановитий актор, яким міг пишатися будь-який український театр поза межами того терену, де він творив свої сценічні образи...

Валеріян РЕВУЦЬКИЙ

1/ "Ювілейна вистава д-ра Кирчіва", Свобода, 12.11.1931.

2/ Ю. Шерегій, "Думки над могилою", Нове життя, ч. 5, Пряшів, 3 лютого 1968 р.

Купуйте продукти в наших крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько -- власники

- 2295 Bloor St. W. ● 199 Roncesvalles Ave.
- 1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

МАТЕРИНСЬКА РОЗПОВІДЬ

(До 60-річчя від дня сталінського голодомору)

На все життя в моїй пам'яті закарбувалась розповідь матері про ту страшну весну 33 року, коли в нашій Журавлісі майже не було такої хати, в якій би хтось не помер з голоду. Вимириали цілими сім'ями, в селі не вистачало робочих рук для копання братських могил. Ті селяни, які ще з трудом ходили по землі, мобілізовувались сільською радою. Вони з неймовірними зусиллями копали могили і тут же від виснаження помирали самі. Довгий час в хатах лежали розкладені трупи. Іх сморід можна було чути навіть за межами села.

З розповіді матері я дізнався, що до кінця липня в селі залишилася одна четверта населення, та й ці люди були виснажені, нетрудоспособні.

Крім голоду взимку 33 року в селян не було палива і хто іще мав якесь мізерне здоров'я, ломав огорожі, розбирав сарай, вирубував сади і все сплювали.

Корів, свиней, птиці в селі майже не було, не стало собак, котів. Все живе і неживе споживали, варили шкіряне взуття, тирсу і полову. Коли ж наступила весна і на полях розстав сніг, селяни йшли туди, виловлювали ховрашків, кротів і поїдали їх.

Той, хто мав хоч незначний запас здоров'я, добирався в Ставище, Таращу, Жашків і навіть до Білої Церкви. Там інколи в міських ларьках появлявся печений чорний "комерційний" хліб. Біля них утворювалися довжелезні черги селян, змучених, худих, обдертих, босоногих. Люди кричали, стогнали і плачали. Щоб купити пів кілограма житнього, навпіл перемішаного з тирсою, хліба, люди стояли в черзі від ранку до пізнього вечора.

Величезні черги просувалися дуже повільно: одні сиділи на тротуарі, інші, не маючи сили стояти, лежали на бруківці в пілюці. Багато з них були схожими на скелети, обтягнуті шкірою, було багато опухлих від голоду. Щоденно в цих чергах помирали люди, вночі їх трупи підбирали, вантажили на підводи,

вивозили на цвинтар і засипали в глибоку заздалегідь викопану яму.

Хто з якого села, прізвище, ім'я померлого нікого не цікавило. Та коли б хто і поцікавився, то в селян не було ні паспортів, ні навіть довідок, які б засвідчували особу померлого.

А тим часом за селом колосилася житня нива. Вид на урожай влітку 33 року був не поганий. Голодні селяни і діти, які чудом залишилися живими, виходили в поле. Вони зривали колосочки, вилущували з них зернятка воскової спілості і жадібно поїдали їх. Порожні шлунки не могли перетравити сирих набубнявільних зерняток і багато хліборобів і діток, корчачись в муках, продовжували помирати.

Я часто завдаю собі питання: як могло трапитись, що тільки від голоду і холоду в Україні, померло понад сім мільйонів людей? Адже це лихоліття можна було відвернути. Хліб в Україні був. Про це говорили факти комерційної торгівлі хлібом у великих містах, не враховуючи магазинів, які торгували хлібом по робочих талонах.

Щоб правильно оцінити трагедію, потрібно знати обстановку в Україні в ті суворі сталінські роки. А вони були дуже тяжкі, особливо на селі.

В Україні проводилася суцільна колективізація. За сталінським планом вона повинна було завершитись до кінця 1929 року. Але тепер колективізації дещо затяглися. Люди не хотіли йти в колгоспне ярмо добровільно. Їх заманювали туди з допомогою батога і пряника. Бідняків, які не бажали по добрій волі йти в колгосп, називали підкуркульниками і погрожували вислати їх на Колиму. В селі проводилася "кампанія по ліквідації куркульства як ворожого класу". Під цю категорію часто попадали середніяни.

Весь процес колективізації і ліквідації заможних селян задійснювався з допомогою місцевих "активістів", людей здебільшого не далекоглядних, розумово

Канадсько-Українське спільне підприємство "ХОСЕН" пропонує читачам журналу "Нові Дні" свої послуги:

Наша адреса:

ХОСЕН -- KHOSEN

2970 Lake Shore Blvd. West
Suite 205
Etobicoke, Ontario, Canada
M8V 1J7

Tel.: (416) 255-7110
or: 1-800-663-1599
Fax: (416) 503-3998

- * посилки в Україну та другі країни СНД:
 - посилки з каталогу (140 різних продуктів, косметики тощо);
 - посилки з одягом складані в Канаді;
- * пересилка долярів до рук в Україну і другі країни СНД;
- * пересилка-експрес листів, квітів, побажань і телеграм в Україну;
- * реєстрація підприємств та допомога у знайденню партнерів в Україні; допомога у продажі та купівлі квартир у Києві.

В нас також можна придбати:

- українські комп'ютерні програми;
- передплату на журнал "УКРАЇНА";
- марки та конверти з України.

обмежених, п'яниць і хапуг. Розкуркулювалися чесні працьовиті хлібороби, які ніколи не використовували чужу працю. Ці люди ж ніяк не належали до категорії куркулів. І всерівно таких сумлінних хліборобів як Василь Іщук, Василь Москалюк, Стратон Іщук, Антон Голубенко, Никон Іщук, Лук'ян Корнієнко взимку повиселяли з хат голодних і напівздітих. В них і членів їх сімей забирали все майно, людей вантажили на підводи і вивозили в Жашків на залізничну станцію, а звідтіля -- в Сибір. Більшість дітей і престарілих з голоду і холоду в дорозі помирали.

Численні повноважені з району схвалювали мережні поступки сталінських посіпак. Не було меж народній ненависті до тих, хто не хотів чесно працювати, а займався грабіжництвом, мародерством. Були такі селяни, які перш ніж подати заяву в колгосп, вирізали домашніх тварин, птицю, не бажали віддавати в супільне користування.

Якщо до 1929 року головним поставщиком зерна державі були заможні господарства так званих "куркулів" і середняків, то вже в 1932 році становище з виробництвом зерна і м'яса різко погіршилося.

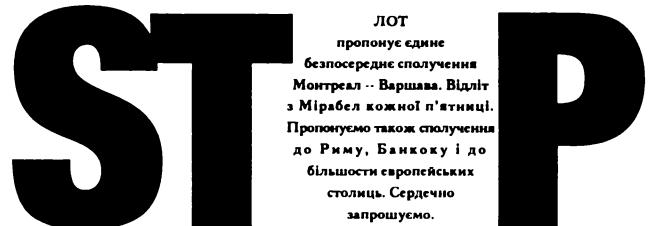
"Куркульство і багато середняцьких господарств були знищені і розграбовані. Новостворені колгоспи були надто бідні, не було сільськогосподарських машин, тяглової сили і робочих рук. Землю було обробляти нічим і в результаті урожай зернових пішов донизу. Держхлібопоставки різко зменшилися. Зібраний урожай 1932 р. не міг забезпечити непомірний план хлібоздачі.

Український уряд на чолі з Постишевим надсилає у Москву переможні рапорти про небувалий урожай на Україні. Згідно цих дутих звітів в кожен район, в кожне село надходили рознарядки на продажу хліба, якого в дійсності не було. А тим часом зграя уповноважених з районів і областей примушували сільський актив під мітлу вимітати все зерно не тільки з колгоспних засіків, але й загрібали все домашнє збіжжя в колгоспників. Вимітали все з рундуків, зерно шукали на горищах і в підвалах, в льохах і в запічках, в посуді і в вузликах. Все, що знаходили, забирали і вивозили на приймальні пункти. Більшовицькі акти-

вісти робили все для того, щоб селянин в особистому користуванні не мав куска насущного хліба, виробленого власними мозолями... За тяжку непосильну працю в колгоспі селянам не видали жодного кілограма хліба, ні копійки грошей.

Над селом нависла страшна тінь голодомору. До кінця днів свого життя старожили не забудуть найжахливішу в історії сталінську епоху голоду, холоду і людоїдства.

Григорій КОРНІЄНКО
журналіст, інвалід I-ої групи
28 XII 1992 р.

За близчими інформаціями телефонувати в Монреалі: в Торонто:
(514) 844-2674 (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES
LOT
2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

ХАРЧІ І ПАЧКИ В УКРАЇНУ!

Ми маємо найкраще розбудовану сітку доставки Ваших пачок будь-де в Україні.

Наши харчові склади у Львові мають якісні західні продукти і є готові негайно служити Вашим замовленням.

10 кг -- Мука	2 кг -- Маргарина
10 кг -- Риж	2 кг -- М'ясо в консерві
10 кг -- Гречка	200 гр -- Кава (інстант)
10 кг -- Цукор	500 гр -- Vegeta (розчин до супи)
3 л. -- Олія	800 гр -- Горошок

2279 Bloor St. W. (at Durie St.)
Toronto, Ontario M6S 1N9
TEL.: (416) 766-5151

Доставка -- 2-4 тижні!

ЗАЙДІТЬ ДО НАШОЇ КРАМНИЦІ!

Ціна -- 139.00 дол. з доставленням.

ШЕВЧЕНКО І БІБЛІЯ

Питання Шевченкового відношення до Біблії висвітлювали українські критики і шевченкознавці не раз. Можна б навіть сказати, що не було дослідника, який не порушив би цієї теми. Аналізуючи й переосмислюючи життя Шевченка, його мемуарну літературу, поетичні твори, малярство, вони старалися висвітлити відносини українського поета до Святого Письма, пояснити його релігійне мислення й світогляд.

Вперше поставив це питання Михайло Драгоманов у праці "Шевченко, українофіли і соціалізм". Він охарактеризував постати Шевченка на широкому європейському тлі, назвав "евангельцем" та "біблійцем", а в поглядах на соціальні справи порівнював з англійськими реформаторами XVII ст., які за допомогою Біблії визначали ідею про можливість створення справедливого ладу на землі. В джерельному відношенні детальніше прослідкував цей матеріял видатний львівський дослідник Василь Шурат. У публікації "Святе Письмо в Шевченковій поезії", яка з'явилася спочатку в газеті "Діло"¹⁾, а згодом була видана окремою книжечкою²⁾, автор зареєстрував цілий ряд фактів -- Шевченкових зустрічей з Біблією, вказав твори, в яких поет використав біблійні мотиви. Дослідник допустився однак певних помилок. Керуючись зasadами тодішніх компаратистів, Шурат надмірно узaleжнюював твори Шевченка від тексту Біблії (шляхом формалістичних препарувань текстів, порівнянь і цитат). Не міг він з'ясувати, що тематична близькість творів Шевченка і Біблії -- це не проста залежність і запозичення, а спільність поглядів. Ще Іван Франко аргументацію Шурата про пряму залежність названих творів вважав бездоказовою³⁾.

Крім Івана Франка, простежили цю тему також такі дослідники літератури як Михайло Грушевський⁴⁾, Дмитро Чижевський⁵⁾, Леонід Білецький⁶⁾. Всі вони згідні, що Біблія в творчості Шевченка відігравала важливу роль, що поглиблювала його духовність і загострювала погляди на соціально-політичні проблеми.

Питання про впливи Біблії на Шевченка піднімали також радянські дослідники. Ієремія Айзеншток оголосив навіть окрему статтю "Шевченко і Біблія" в книзі "Як працював Шевченко?" опублікованій в Києві (1940, с. 169). Про ставлення Шевченка до Біблії писали: Олександер Білецький в огляді "Шевченко і західноєвропейські літератури"⁷⁾, І. Саєнко⁸⁾, В. Крекотень⁹⁾. Списі харacterистики або згадки на цю тему знаходимо в працях Євгена Кирилюка, М. Новикові, Я. Дмитерка, І. Назаренка, І. Романченка. В інтерпретації названих дослідників багато суб'єктивних тверджень і тенденцій. Вони, хоч і не заперечують, що Шевченко цікавився Біблією, стараються за всяку ціну обмежити її впливи на світогляд поета, спровадити до малоістотних епізодів, наприклад, буцімто Шевченко на засланні горнувся до Біблії тому, що

нічого іншого йому не вдалося б читати. Деякі, інтерес поета до Біблії намагалися взагалі відокремити від його релігійних почуттів і таким способом залисти в ряди атеїстів. Безпосередньо цій темі відведено кілька сторінок у доповіді Олександра Білецького "Завдання і перспективи вивчення Шевченка". Оцінюючи праці радянських дослідників, автор згадає, що в сучасній критиці особливо легковажно вирішується питання про "атеїзм Шевченка", що існує "тенденція за всяку ціну виправити, вирівняти погляди поета, "підтягнути" його з усіх сил до нашої сучасності" і остаточно вирішить: "Звичайно, це неможливо, це не вдається". Констатуючи цей факт, автор добавляє: "Майже на кожній сторінці своїх поезій Шевченко звертається до Бога -- то з жалюми і благаннями, то з прокляттям і погрозами. Справжній атеїст, у якого відсутня ідея "Бога", навряд чи стане так робити"¹⁰⁾. Вагомість внеску Олександра Білецького визначається тим, що він виступив як представник радянського шевченкознавства.

Раніше українські дослідники і гадки не мали, щоб трактувати Шевченка як атеїста. Віднести однак треба до іншого питання. В творах українського поета поруч думок явно прорелігійного характеру, знаходимо також непрості запити про правду людську і Божу, вислови проти церковних порядків і духовенства, проти християнського самодержавства. Шукаючи відповіді на оці настирливі нарікання Іван Франко пояснить це народністю Шевченка, викликами досади нещасної людини, яка не бачить обіцяної правди на землі, подібно як це відображене в народній творчості. Погоджуючись з таким твердженням, треба однак додати й те, що в Шевченка з тогочасними самодержавними і релігійними порядками були власні порахунки. Він з неабияким докором і жалістю напише в своєму щоденнику: "Імператор-поганин Август, зсилаючи поета Овідія Назона до диких племен гетів, не заборонив йому писати й рисувати. А християнин (*підк. мое*) Микола I цар заборонив мені і те і друге"¹¹⁾. Безпідставно протестували чернігівський єпископ Філарет і київський митрополит Арсеній проти розповсюдження в недільних школах українського "Букваря" Шевченка¹²⁾.

З Біблією Тарас Шевченко познайомився ще в дитинстві. З неї він вчився грамоти в дяківській школі, вивчав і численні літописні перекази. Деякі з книг Біблії, як наприклад Псалтир, знав напам'ять. Є докази, що й пізніше в Академії, за час перебування в Україні й на засланні поет користувався Біблією. Андрій Козачковський, у якого мешкав Шевченко, згадує, що поет часто читав Біблію і відзначав місця, які його особливо зворушували. Ідейно-програмною настанововою Кирило-Мефодіївського братства, до якого належав Шевченко, була Біблія, ідея євангельського братерства, "чистота серця", "праведна освіта", "християнська саможертува". На християнських осно-

вах мали спиратись нові закони та право власності обновленої України.

Варвара Репніна, близький друг українського поета, прагнучи справити Шевченкові радість, подарувала йому Біблію. Саме до неї з заслання 1 січня 1850 року напише: "Єдина моя втіха тепер -- це Євангелія. Я читаю її щодня, щогодини"¹³⁾, а в "Щоденнику" 16 грудня 1857 року згадує, що при зустрічі з російським фольклористом і етнографом Володимиром Далем вони розмовляли о "Псалмах Давида" і "взагалі Біблії".

Шевченко свідомо поглиблює свої знання з біблійної літератури. В одному з листів до Варвари Репніної просить прислати йому твір Томи де Кемпінса "Imitatio Christi" ("Наслідування Христа") -- книгу про науку правди, про любов, про внутрішне життя і роздумування над самим собою, про Хресну путь і наслідування Христа. Близький приятель з Оренбурга Карл Герн підтверджує, що книжку цю вони з Шевченком читали і часто до неї повертали. Роздумуючи над своїм тяжким життям в аспекті релігійнім, поет 9 січня 1857 року із Новопетровського укріплення до Анастасії Толстої напише: "Тепер тільки молюся я й дякую Йому за безконечну любов до мене, за посланий іспит. Він очистив, вилікував моє бідне, хворе серце. Він відвів від моїх очей призму, через яку я дивився на людей і на самого себе. Він навчив мене, як любити ворогів і тих, що нас ненавидять... Я тепер почиваю себе, коли не совершенним, то принаймні бездоганним християнином"¹⁴⁾.

Вже після заслання, восени 1860 року в Петербурзі Шевченко уклав Буквар для навчання грамоти українською мовою в недільніх школах. Текстами для суцільного читання є матеріал релігійного змісту, уривки псалмів і молитов.

Біблійні образи, мотиви, словесні формули, фрази і терміни зайняли помітне місце в поезіях Шевченка. Вказують на те дослідники творчого доробку поета від Михайла Драгоманова, Івана Франка, Василя Щурата до сучасних -- Євгена Кирилюка й Олександра Білецького. В цій групі творів вони перш за все згадують: цикл віршів "Давидові псалми", що є переписівом десяти псалмів з Псалтиря, вірш у формі біблійного пророцтва про світле майбутнє "Ісаїя. Глава 35", вірш про перемогу добра над злом "Подражаніє ІІ псалму", про винищенння в Юдеї дітей з наказу Ірода "Во Юдеї во дні они", вірші "Подражаніє Іезекіїлю. Глава 19" та "Осії глава XIV". Окремо слід назвати поему "Гризна" з ідеальним образом євангельського "братства", поему "Неофіти" в центрі якої трагічний конфлікт між християнами і деспотичним Нероном, поему "Царі" з біблійною фабулою (Давид, святий пророк і цар) та "Марія". Але євангельська тематика не вичерpuється на згаданих творах, вона використовується часто, займає помітне місце в цілому поетичному доробку. Цю думку підтверджують і сучасні дослідники. Володимир Мокрій в обширній статті, написаній польською мовою п.з. "Taras Szewczenko w kregu lektur biblijnych" ("Zeszyty Naukowe KUL", Lublin, 1982, No. 2-4, str. 114-147) не тільки

доказує, що Біблія все життя була в центрі уваги Шевченка, але й виділяє чотири основні етапи в його творчості, які відзеркалюють безупинний поступ у використанні цієї знаменної лектури.

Згадуючи про біблійні мотиви в творчості Шевченка, хочеться підкреслити, що і в уяві читачів зrodжується інколи образи цього художнього світу. Пантелеїмон Куліш розповідає в своїх спогадах, що для кіївської молоді творчість Шевченка була "воїстину гуком воскресної труби Архангела", "його плач та пророкування... здавались мов би якимсь одкриттям із неба". А Іван Нечуй-Левицький, відомий український прозаїк згадає: Шевченкова поезія -- це краса східного суворого, але й величного пейзажа десь на сході, в гарячих сторонах: це ніби пишний вигляд Сінайських гір з гарячим блискучим колоритом, звідкіль неначе от-от посилюється блискавки, і вдарить грім, звідкіль ніби сипляться його пророчі поезії громом та блискавками"¹⁵⁾.

Такі вийняткові відчуття читачів були зовсім не випадковими, коли розглядати їх на тлі всього доробку Шевченка. По всьому відчувається, що поет був надиханий Біблією, особливо Псалтирем, книгами пророків, Апокаліпсисом і намагався використати їх у своїх творах.

Художній світ Біблії, її зміст, образи та мотиви посідають помітне місце і в малярській творчості Шевченка. Серед його академічних малюнків були "Ієзекіль на полі всіяному кістками" (1845) і "Жертвоприношення Авраама". Пізніше Шевченко використав біблійні теми в творах "Христос благословляє хліб", "Святий Дмитро", "Лот із дочками", "Розп'яття", "Апостол Петро", "Самаритянка" (про зустріч Христа з Самаритянкою біля колодязя). "Притча про блудного сина" (серія малюнків Шевченка, виконаних у Новопетровському укріпленні в 1856-1857 рр.), "Голова Христа", "Притча про робітників на винограднику", "Свята Родина", "Смерть Марії" та цілий ряд інших.

З Шевченкового щоденника і кореспонденції знаємо, що він постійно цікавиться релігійним малярством і всюди шукає з ним контактів: у творах світових класиків, своїх учителів і колег з Академії, в пам'ятках старовини. Він часто в різних місцях відвідує церкви, приглядається й оцінює образотворче мистецтво, боліє, зустрічаючи примітивні картини, без художнього вислову, святості. В Україні, багато подорожуючи, зокрема за завданням Археографічної комісії малює пам'ятники церковної архітектури. Маємо на увазі малюнки: "Михайлівська церква в Суботові", "Мотрин монастир", "Воздвиженський монастир у Полтаві". Василь Щурат згадує, що у вересні 1846 року Шевченко намалював чотири акварелі з Почаївської лаври. На одній із них крім іконостасу видніють дві особи, що моляться -- чоловік у довгій свитці з відлогою і молодиця навколошках¹⁶⁾.

Мріяв також Шевченко про нові твори релігійного змісту. В листі до Варвари Репніної згадує про це такими словами: "Новий Заповіт я читаю з благоговійним третмінням, і внаслідок цього читання в

- мені зродилася думка описати серце Матері по житті Пречистої Діви, Матері Спасителя. І друга -- намалювати картину розп'ятого Сина її. Молю Бога, щоб хоч коли-небудь ті мрії мої здійснилися!“¹⁷⁾ У цьому ж листі інформує, що прагнув би в місцевій церкві змалювати смерть Спасителя розп'ятого поміж розбійниками. В іншому місці згадує про скульптури “Христос” і “Іоанн Хреститель”, про серію малюнків п.з. “Притча про блудного сина”¹⁸⁾.
- Цікаву і маловідому згадку про малярство Шевченка з польського боку знаходимо в восьмому томі “Pism” Казімежа Анджея Яворського, знаного поета і перекладача. В автобіографічній записці, із відвідин музею у Харкові в 1914 році автор пише: “Не був він занадто багатий (музей -- Я.Г.), але серед картин, які там знаходилися, одна особливо привернула мою увагу. Представляла Ісуса з обличчям так прекрасним, так благодатним, повним терпіння і богомілля, так божественним і одночасно людським, що я довго не міг відірвати від Нього очей... Я знат, що Шевченко великий український поет, але що займався він також малярством і мав у цьому такі успіхи, мені і в голову не приходило”¹⁹⁾.
- Як бачимо, зустрічі Шевченка з Біблією не є якимсь відокремленим спорадичним актом. Книга ця від наймолодших літ була в центрі уваги поета, творчо врізуvalася в його погляди на справи соціального і національного визволення, а також сприяла розвиткові його революційних настроїв.
- Цей постійний інтерес до Святого Письма, як підтверджують дослідники різних епох, випливав зі способу мислення Шевченка, його ідейних переконань близьких до простолюддя, романтичних настанов. Спроби вилучити цю книгу з обігу того мислення, надати їй в інтерпретації Шевченка антихристиянського характеру -- не витримують критики, а категорія таких окреслень як атеїст чи матеріаліст до Шевченка не підходить.
- Примітки:
- 1) “Діло”, 1904, ч. 169, 170, 173, 179, 181, 186, 193, 194.
 - 2) В. Щурат, Святе Письмо в Шевченковій поезії, Львів, Видав М. Петрицький (1904), 68 с.
 - 3) І. Франко, Шевченко і критики -- У кн., І. Франко, Зібрання творів у п'ятдесяти томах, Київ, 1983, стор. 234-247.
 - 4) М. Грушевський, З історії релігійної думки на Україні, Львів, 1925, III с.
 - 5) Д. Чижевський, Історія української філософії, Прага, 1928.
 - 6) Л. Білецький, Віруючий Шевченко, УВАН, Серія: Література ч. 2. Вінніпег, 1949, 30 с.
 - 7) О. Білецький, “Шевченко і західноєвропейські літератури”, -- У кн., О. Білецький, Зібрання праць у п'яти томах, Київ, 1965, т. 2, стор. 281-287.
 - 8) І. Саєнко, “До з’ясування ролі біблійних впливів і образів у творчості Т.Г. Шевченка”, -- У кн., Праці Одеського університету, 1962, т. 152, Серія філологічних наук, ч. 14.
 - 9) В. Крекотень, “Біблійні мотиви в творчості Т.Г. Шевченка”, -- У кн., Шевченківський словник у двох томах, Відп. редактор: Є. Кирилюк, Київ, 1976, стор. 67-68, т. I.
 - 10) О. Білецький, “Завдання і перспективи вивчення Шевченка”, -- У кн., О. Білецький, Зібрання праць у п'яти томах, я. в. т. 2, стор. 308-110.
 - 11) Т. Шевченко, Журнал, 19 (июня), 1857, -- У кн., Т. Шевченко, Твори в трьох томах, Київ, 1955, т. 3, стор. 103. (Переклад власний.)
 - 12) Шевченківський словник у двох томах, я. в. т. I, стор. 44.
 - 13) Т. Шевченко, Вибране листування, -- В кн., Т. Шевченко, я. в. т. 3, стор. 360-361.
 - 14) Л. Білецький, Віруючий Шевченко, я. в., стор. 21.
 - 15) М. Тараненко, “Шевченко в оцінці Івана Нечуя-Левицького”, -- В кн., Збірник праць одинадцятої шевченківської конференції, Київ, 1963, стор. 172.
 - 16) В. Щурат, “Шевченко про Галичину в 1846 р.”, -- У кн., В. Щурат, Вибрані праці з історії літератури, Київ, 1963, стор. 200.
 - 17) Т. Шевченко, Вибране листування, До В.М. Репніної, Оренбург, 7-го марта 1850, -- У кн., Т. Шевченко, я. в. т. 3, стор. 366.
 - 18) Там же, стор. 406 і 438, До Бр. Залеського, 10 февраля 1855 г. і 8 ноября 1856 г. (Новопетровське укріплення).
 - 19) K.A. Jaworski, Pisma, t. 8, Wywolywanie cieni, Lublin, 1972, str. 292.

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
та інші печива випікає
Українська пекарня

THE **future** BAKERY & CAFE
власниками якої є Родина Вжесневських
-- можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel.	368-4235
St. Lawrence Mkt.	366-7259
483 Bloor St. W.	922-5875
2199 Bloor St. W.	769-5020
M-C Dairy, 212 Mavety	766-6711

Ірина БЛЮМІНА
кандидат мистецтвознавства

З ВІРОЮ У СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ

Вже кілька років спостерігаю за становленням Ірини Сизоненко, як художника і мистецтвознавця. Творча діяльність І. Сизоненко відноситься до таких культурно-художніх явищ у сучасному українському мистецтві, як "Нова хвиля". Ця течія виникла на початку 80-х років, як альтернативна існуючому "соцреалізму". Нова генерація молодих художників України принесла в українське мистецтво просвітлену духовність, пошуки національних ідеалів та художньої образності.

У своїй творчості вони сміло почали піднімати такі проблеми, як соціально-політичні зміни у нашому суспільстві, взаємодія з природою урбанізованого довкілля, самотність і відчуження особистості у постіндустріальному суспільстві.

За цей період майстерність І. Сизоненко зросла. Вона отримує пропозиції і друкує свої статті у престижних вітчизняних журналах, її твори експонуються на українських та зарубіжних виставках. Окремі її твори зберігаються у художніх музеях Сум, Дніпродзержинська, галереї "Нікор" (Москва), приватних колекціях Києва, Харкова, Торонто, Женеви, Відня, Зеленої Гори.

Ірина Сизоненко. "Вічна молитва",
папір "агат", туш, перо, 1989.

Її життєвий і творчий шлях почався у Дніпродзержинську, на Придніпрянській Україні. Тут вона закінчила середню школу і студію образотворчого мистецтва, потім Київський художній інститут (1973-1978). І вже у 1988 році була прийнята до Спілки художників України, а в 1991 році в Асоціацію мистецтв народів світу (Москва).

Ірина Сизоненко працює переважно як графік. Вона вільно володіє складними графічними техніками, але останнім часом її основною технікою є оригінальна техніка пера, дерев'яних паличок, які вона сама виготовляє і туши, деколи до своєї роботи вводить акварельні підмальовки. Малюнок у неї тонкий, вправний.

Яке ж її творче кредо? На це запитання Ірина відповіла так: "Чи може бути відкриттям більш аркуш паперу, на якому людина спробувала б відобразити загальні принципи рухомої матерії через лінію? Очевидно, ні. У стародавніх печерах, на скелях, на світанку людської цивілізації, художник обрав принцип лінії як універсальний засіб передачі дотику й відкриття реальності матеріального світу (насамперед, відчуття себе самого в ньому). До нас дійшли такі свідчення існування людської особистості (відбиток руки на камені, глині).

Звертаючись до первісного мистецтва, стрічкової культури в кераміці, якимось дивовижним чином увесь мій почуттєвий досвід споглядання життя моря, річки, неба, земної тверді -- увесь цей складний і простий рух, який наповнює космос навколо нас на білому аркуші починає оформлюватися в графічні конструкції. Вітальний генезис моєго споріднення з усім сущим наповнив образи шерехом тінів, м'якими напівтонами, островами світла, що повільно поринають у пітьму. До ліній допались штрихи, крапки, мазки... І я вдаюсь до простору листа, як точки відлику створення образного світу.

І тоді не лише розумом, а й серцем осягаєш божественне начало творця всього сущого навколо нас".

Аналізуючи графічні роботи І. Сизоненко 1989-92 рр. можна помітити, що в її творчості прийшли тенденції інтелектуалізму та поетизації, особливе значення художнього образу все чіткіше починає розкриватися у складних стосунках змісту і пластичної форми, у формуванні своєрідного індивідуального сприйняття. Це у повній мірі можна віднести і до таких графічних аркушів, як "Срібні кайдани імпе-

Ірина Сизоненко.

Ірина Сизоненко. "Ностальгія",
папір "агат", туш, підмальовка аквареллю,
індзель, дерев'яні палишки (1991).

ратора", "Все відбулось", "Ностальгія" (1991-1992 рр.). Поетичність цих творів набуває відтінок щему та душевного хвилювання. А інтелектуальне трактування і асоціативне відображення образу та оточення реалізується у раціонально побудованих композиціях. Для молодої художниці характерні пошуки зовсім нових, незвичних логічних зв'язків та порівнянь, бажання поринути в глибини потаємних процесів людської психології.

Тонким психологізмом відзначаються графічні аркуші "Кільце Сатурна", "Перервана розмова", "Самотність білого шейка". Ці роботи -- сумна сповідь про долю одинокої людської душі, яка загубилась на нескінченому Чумацькому шляху Всесвіту. Особлива тема у творчості І. Сизоненко -- це Україна, доля українського народу. З її вислову -- "Це вічний щем, особливо тоді, коли доторкуєшся до трагічних сторінок історії Вітчизни". Графічні аркуші "Пам'яти голodomору 1932-33 рр." (1989), "Вічна молитва" (1989), "Зірка Різдва" (1991) випромінюють глибокий душевний біль молодої художниці, вони насищені почуттям гуманізму і ствердженням української ідеї, нетерпимості до зла та насильства. Ці роботи -- це ствердження свободи та незалежності, як головної цінності людського буття.

Ірина полюбляє увесь живий світ, вона вміє розмовляти з зірками, слухати, як плаче самотня чапля на річці, сама може плавати "хто скоріше" з видрами та рибами. По її визначенню, в такі часи -- вона "стає часткою і води, і неба, і зірки, і риби". Про це засвідчують такі роботи, як "Сумування білої чаплі", "Зимовий вечір в Африці", "Перезимуємо, друже?", "Істоти та об'єкти" (1991-1993 рр.).

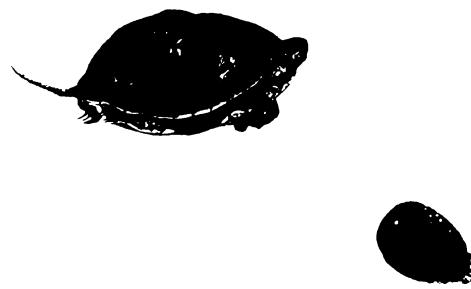
В її роботах ми відчуваємо вплив японської графіки. Наскільки мені відомо, Ірина багато років захоплюється саме мистецтвом, філософією, літературою Японії. Ваблять художницю й мотиви країн Близького Сходу (аркуш "Іерусалим близько"), Сполучених Штатів Америки ("Спогад про Флоріду") тощо.

Все це свідчить про широту інтересів молодої художниці. Одна з найвизначніших робіт І. Сизонен-

ко -- це монументальний розпис бару на канадсько-українській фірмі "Dneplux" у Дніпродзержинську, яка була відкрита в серпні 1992 року на Дніпродзержинському виробничому об'єднанні "Азот".

Тема розпису "Паризьке кафе XIX ст.". Фреска займає площину у 22x2, виконана у техніці олійного живопису. Головний девіз розпису -- поетичні рядки Шарля Бодлера "Ти у чорно-рожевому сповнена несподіваних чар". Як мистецтвознавець, Ірина в повній мірі використувала свої знання творчості французьких художників XIX ст. -- Е. Мане, Е. Дега, Тулуз-Лотрека, К. Піссаро, та українських і російських мистців, які змальовували Париж -- К. Мурашко, К. Коровіна, М. Башкірцевої. Художниця тонко відчуває стиль того часу, але у своїй фресці Ірина виробляє свою стилістику і своє бачення, знаходить психологічне рішення облич і стосунків дам та кавалерів, з прискіпливістю історика мистецтв передано костюми, зачіски, аксесуари того часу. Чарівною музикою звучать м'які кольорові сполучення рожево-чорного, лілово-зеленого. Кафе має назву "IRÉN" і вхід до нього освітлює справжній фонарік, який сконструювали сама художниця та її помічник Ігор Камінський. Це кафе -- літнє і виходить прямо на паризьку вулицю, на якій дивна архітектура, вдалини, над Сеною ажурний силует "Notre Dame de Páris". У невеличкому просторі бару художниці вдалося створити чарівну атмосферу паризького богемного життя XIX століття.

Під час праці над розписом, Ірина разом з Ігорем, у кращих традиціях студентських та молодіжних гепенінгів та перформансів провели акцію дружби -- на тканині з двохкольоровим забарвленням (блакитно-жовтим) вони написали "Ukraine + Canada = LOVE" і всі канадські робітники, які заходили подивитися на хід праці, випити кави, повчити англійської мови художників радо розписувались на цьому імпровізованому "прапорі перемоги". Він зайняв почесне місце в майстерні Ірини. 28 серпня 1992 року Президент України Леонід Кравчук побував у фірмі "Dneplux" і дав високу оцінку технічному обладнанню, продукції, та естетичному рівні, який створений на цьому підприємстві.

Ірина Сизоненко. "Істоти та об'єкти", 1992,
папір "агат", перо, туш.

Ірина Сизоненко темпераментна, життєствердна людина. Вона полюбляє не тільки образотворче мистецтво, знається на літературі, театрі, музиці, кіно.

Про Ірину Сизоненко можна багато говорити й писати. Вважаю, що ця стаття, присвячена творчому доробкові Ірини дає нам уявлення про неї, як неординарну особистість. Це "своєрідний" творчий портрет одного з представників нової генерації українських мистців, які щиро вірять у світле майбутнє незалежної України.

Київ

СВЯТКУВАННЯ 10-ОЇ РІЧНИЦІ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПЕРЕДАЧІ "СВІТОГЛЯД"

(*Канадська Сцена*) -- 26 листопада більш 100 визначних канадців українського походження зібралися разом, щоб підняти тост за україномовну телевізійну передачу "Світогляд", яка передається на багатомовному торонтоンському каналі 47. Зі студії каналу СМФТ-ТВ у Торонто програма передається без запису кожної суботи з 6:30 до 7:30 увечері. До 1982 року програму можна було бачити в інші часи, але вона зростала у своїй популярності і тому була перенесена на вечірній час.

Серед гостей були Олег Романів, новий президент Конгресу Українців Канади та Юрій Шимко, президент Світового Конгресу Вільних Українців. Вони привітали нових ведучих програми Ренату Думу та Мирослава Сенкаса, які зробили свій дебют на "Світогляді" у суботу, 14 листопада 1992.

Різноманітно-талановита Рената Дума є піаністка та професіональна співачка, а також акредитований Міністерством юстиції Онтаріо перекладач. Сенкас є добре відомий актор на телебаченні, сцені та в художньому кінематографі. Вони тепер разом працюють з Степаном Геник-Березовським, асистентом продюсера програми, та диктором новин Іриною Корпан.

Стен Популкас, головний продюсер Каналу 47, каже: "Те, що глядачі та реклами спонсори вірять у "Світогляд", доказує, що українські канадці підтримують змістове телебачення. Ми прямо досягаємо глядачів з Пітерборо на сході до Кітченер на заході -- аудієнцію, яка нараховує більш ніж 100,000. По кабельному телебаченню ще нас бачать у Лондоні та Віндзорі, Онтаріо.

Ми справедливо горді тим, що українська програма є одна з 15 етнічних багатомовних програм". ■

ДУМКИ ПРОТИ НОЧІ

- ❖ Часто брак нової думки компенсується новими словами.
- ❖ Що більш забутнє минуле, то менш здобутнє майбутнє.
- ❖ Розумний той, чий розум зверху.
- ❖ Колись були неокласики, потім настали недокласики.
- ❖ Начальник часто тому їй начальник, що він начальник.
- ❖ Найважче позбутись того, чого не може бути.
- ❖ Добре, коли в житті є мета, та погано, коли за неї править межа.
- ❖ Гідність -- це не те, що у пляшці видніє на дні.
- ❖ Гасла найлегше міняти: одне погасло -- інше стало ясно.
- ❖ Дволікість виправдана тільки в поцілунку.
- ❖ Одноголосно -- це коли інакодумці кривляють душою.
- ❖ Важко продиратися від послуху до поступу.
- ❖ Анонім -- це той ніхто, що долає будь-кого.
- ❖ Майже цитата: "Імперія -- це погано, але що вона об'єднала нас -- це добре".
- ❖ Думки проти ночі, не потъмяніють і за дня. ■

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т.зв. "Вічний Фонд Українського Цвінтаря Св. Володимира"!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвінтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці!
Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефону:

Години -- 9:30 до 4:30 БЮРО -- 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО -- адміністратор

З КОНЦЕРТАМИ ПО КАНАДІ І США (4)

(Скорочено з ще не друкованої книжки спогадів)

І ще одна стаття, яка анонсувала мое турне по Західній Канаді. Це стаття письменника Уласа Самчука, опублікована в "Новому шляху" за 18 листопада 1972 року.

"Співець з ласки Божої.

Соковитий, потужний бас з приємним оксамитовим відтінком голосу -- Йосип Гошуляк, є знаний для широкої канадської публіки, українського і неукраїнського походження, вже віддавна. Десять вже з початком 50-их років його все частіше можна бачити на концертних виступах і можна чути з різних записів та радіоапаратів, а з 1954 року бачимо його не сцені Торонтою опери, де він виконує партію Людовіко з опери Верді "Отелло".

Від того часу його бачимо в постановках таких опер, як "Коронація Поппей" Монтерверді (партія Сенеки), "Аїда" Верді (партія фараона Рамфіса), "Турандот" Пуччині (партія Тімура), "Госка" Пуччині (партія Ангелоті), "Євгеній Онегін" Чайковського (партія князя Греміна), "Макбет" Верді (партія Банко). В загальному, від того часу, він дає понад двісті оперних, концертових радіо і телевиступів. Як також, бере участь у двох турне Української Капели бандуристів ім. Т. Шевченка.

До його репертуару належать понад 25 оперних ролей в українській, російській, німецькій, італійській та англійській мовах...

Його улюблени композитори -- Лисенко, Стеценко, Степовий, Ревуцький, Вериківський, Барвінський, Людкевич з цілим рядом інших, творять для нього багате і широке поле діяльності, де він займає одне з чільних місць нашого вокального мистецтва, побіч таких майстрів, як Паторжинський, Голинський, Козловський, Донець...

За останні роки до репертуару Йосипа Гошуляка було додано ще кілька історичних і сучасних дум, які він виконує з особливою майстерністю і пієтетом. Могутня, повна глибокої трагіки "Дума про смерть козака-бандуриста", трагічна розповідь про "Трьох братів Самарських", лірична "Дума" з Шевченкового "Невольника" (музика Ф. Глушка), патріотична "Дума про Матір-Україну" на слова Рильського з музикою Вериківського... А все це разом надає цьому майстрству співу потужної, епічно-класичної постави, висловом якої появилася також його платівка "Українські класики" з наголовком "Тебе я в пісні бачу, рідний краю", що складається з творчості найвидатніших речників нашої музичної культури".

Йосип Гошуляк не лише виконує своє пісенне мистецтво, він належить до тих творчих індивідуальностей, що вміють ці явища пізнати в іх внутрішній суті, вміють їх аналізувати, розуміти їх філософський зміст, як також їх історично-місійне призначення. Він є співець свідомий, у природі якого здібності, поєднані з інтелектуальними вимогами. Великий, глибинний, трансендентний світ музики й незбагнута чарівна сила співу -- творить для нього життєвий клімат, його життєву мету та його місце в історії українського музичного світу. Відповідно до цього світогляду, він вибирає також і свій репертуар, а тому слухати його виконання приносить слухачам особливе вдоволення, що тривало лишається в іх пам'яті на довший час. А тому рецензент Річард Норман закінчує свою рецензію на спів цього майстра словами: "Я хотів би, щоб ми могли

чути його багато частіше..." До цього побажання дуже охоче приєднується також і автор цих рядків..."

Про успіх наших з Тетяною Ткаченко концертів в Західній Канаді свідчать теж інші про них статті і рецензії. Відомий співак-педагог Дометій Йоха-Бerezeneць з приводу цих концертів, точніше з приводу концерту в Едмонтоні, написав в "Українських вістях" (Едмонтон) за 14 грудня 1972 року:

"Вісті з Едмонтону. Концерт артиста Йосипа Гошуляка.

Знаменитий Россіні вважав, що співаки поділяються на три категорії: ті, перш за все, що мають голос, а не вміють співати, по-друге ті, що вміють співати, але не мають голосу, і, врешті, ті, які не мають голосу і не вміють співати.

А я ще маю четверту категорію: ті, що мають голос і вміють співати.

Саме до цієї останньої категорії співаків належить артист Йосип Гошуляк, котрий 26-го листопада, в залі УНО, дав самостійний концерт. Одним з важливих пунктів у співі є кантелина або бельканто, яким наш співак майстерно владіє.

Голос -- центральний бас (що не дуже часто зустрічається) -- виділяється природно красою і винятковою рівністю.

Діапазон -- широкий. Цілком певно звучать усі верхні й нижні тони.

Не буду перераховувати всі речі, які артист співав, лише скажу декілька слів щодо репертуару. Репертуар співака різноманітний і цікавий. Дуже приемно зазначити, що артист співає так само вільно речі із західноевропейського репертуару і правильно їх інтерпретує, як і речі українських композиторів... Темпи у всіх речах цілком відповідні, мелодія проспівана точно, інтонація досконала, акценти правильні, розуміння фрази правдиве і щире.

Треба ствердити, що артист Йосип Гошуляк має ка-р'єрний голос і співати йому треба у великих концертових залах та в опері.

Талановита піаністка Тетяна Ткаченко близькуче спровіглася зі складним завданням акомпаніаторки, а виконання "Етюда" Косенка і "Кампанелли" Ліста, викликало бурю оплесків.

Приємно зазначити, що цього разу зала УНО була цілком заповнена, а слухачі приймали кожну точку з захопленням.

Бажаємо нашим артистам великих успіхів і дальших перемог на полі артистичної діяльності".

Дуже цінною є для мене рецензія музичного критика Казимира Картера на концерт у Вінніпезі, а це тому, що він -- людина мені чужа, отож абсолютно об'єктивна в оцінці моого співу. У газеті "Вінніпег Прес" за 18 листопада 1972 року він написав:

"Українські пісні зворушливі і щирі.

У п'ятницю ввечері, в "Планетаріум авдиторіум", у програмі, яка складалася переважно з пісень українською

мовою, ми почули одного з найкращих басів, які співали впродовж останніх років у Вінніпезі...

Йосип Гошуляк має глибокий, багатий голос і своїм обсягом він найкращий у вислові. Мистець більше ніж компенсує щирістю інтерпретації пісень, які вибирає для свого репертуару. Ця щирість показалася зразу ж, з першої точки програми, в пісні "Молитва" Соневицького, у якій Гошуляк передав глибокий сенс відданості. Три пісні, які були наступними, і арія з Верді, якою закінчилася перша частина концерту, були єдиними, що їх співав мистець не українською мовою.

Перші дві, *In Questa Tomba Oscure /In this Sepuechral Darkness/* i *Ehre Gottes aus der Natur /The Worship of God in Nature/* -- твори Бетговена у найбільш похмурому вияві композитора. Йосип Гошуляк висловив у них радше патос і розпач, ніж драматичне напруження -- у першій покликом своєї природи, в другій -- повноцінною особистою інтерпретацією. В пісні Чайковського "Прочани" співак виявив своє мистецтво в повному сенсі цього слова, зокрема у прикінцевому легато. Арія з "Сіцілійської вечірні" Верді не могла бути вповні передана через відсутність оркестрового акомпаніаменту, проте Гошуляк силою свого голосу постарається це рекомпенсувати.

Далі йшли пісні українського композитора Лисенка. Перша, на слова Т. Шевченка "Реве та стогне Дніпр широкий", а друга, на слова Є. Гребінки, "Човен". Зокрема "Човен" був проспіваний прекрасно. Перша пісня передавала сенс патріотичної гордості, втіленої у потужність ріки, натомість друга -- рух човна. Далі йшли дві епічні пісні в аранжуванні Глушка. Перша -- "Козак" декламаційним стилем розповідала про подвиги бандуристів, друга ж про вояка, котрий повернувся з війни, з полону до мілої, сліпим. Ці пісні співак проспівав з благородним відчуттям у них драми. Потім була проспівана низка пісень -- три ностальгічні: "Колискова" Верменича, у якій мати, коли-хаючи свою дитину, згадує своє дитинство; "Як давно", пісня Г. Китаєвого висловлювала тугу за рідним краєм; гумористична карпатська пісня "Верховина" Машкіна була чи не найкраще прийнята авдиторією...

Йосип Гошуляк -- мистець найвищого класу, і шкода, що не прийшло більше людей, щоб послухати його в концерті у п'ятницю ввечорі. Він заслуговує на те, щоб його почуло теж англомовне середовище, але теж і ті всі, які є українського походження."

(переклад з англійської;
друкується скорочено -- Ред. "НД")

Рецензії, подібні до Картерової, дуже потрібні кожному мистцю. Це -- об'єктивні рецензії.

На жаль, за винятком фахових музичних рецензентів, серед українських дописувачів до газет переважає тенденція -- або знецінювати мистця, або ж вихвалювати його під небеса. Це торкається не тільки мене, але це загальне мое зауваження. Можна теж у зв'язку з цим сказати, що самі суперлятивні, невіправдані рецензії можуть мистцю пошкодити в тій же мірі, як і незаслужені знецінювання мистця...

Серед фахових музичних рецензентів української діаспори був Павло Маценко, котрий і написав у "Новому шляху" за 9 грудня 1972 року свої зауваження на наш з Тетяною Ткаченко концерт у Вінніпезі:

"Артисти Й. Гошуляк і Тетяна Ткаченко у Вінніпезі.

Цього сезону українці Вінніпегу мали приемність бути свідками низки цікавих і значущих культурних заходів. До цього у великій мірі спричинився Осередок Української Культури й Освіти, влаштовуючи виставки образотворчого мистецтва, показ кінокартин, а тепер під його протекторатом відбувся у залі Планетарію артистичний виступ -- концерт Йосипа Гошуляка (бас) і піаністки-супровідниці пані Тетяни Ткаченко.

Перед приїздом артистів з'явилися у "Новому шляху" статті -- 28-го жовтня "Перед концертом Й. Гошуляка по Західній Канаді" Г. Мухіної, "Співець з ласки Божої" Уласа Самчука, 18-го листопада. Обі статті подали все необхідне, щоб любителі мистецтва співу могли зацікавитися концертом.

Концерт відбувся 17 листопада. Слухачі із затаєним віддихом слухали різні пісні, які (самий текст і їх мелодії) зворушували, порушували чуттєвий відгук душевних струн. Бож артист, при вмілому супроводі, своїм шляхетним співом викликав у слухачів образи далекої і любої Батьківщини. То був вечір радісного смутку й іншої радості -- що в нас є артисти, які воскрешають часто вже й припорошені дорогі образи.

Вся програма, крім творів Бетговена, Чайковського та Верді, була українська. Мені довелося вже писати про нашого співака декілька разів, ще від перших його кроків у світ великого мистецтва -- співу... Він ще більше артистично виріс і в деяких піснях, як ото в чабанській думі, в народній думі про козака-бандуриста. Пісні в обробці Глушка досягають найвищого козацько-бандурного вираzu: чіткість, еластичність, легаційне оповідання мелодичних фраз, глибока ніжність, немов він доторкається струн бандури в степу на могилі, де грав вітер... Недаром рецензент з "Фрі прес" Казимир Картер підтверджив мої думки. Концерт був великою й радісною культурною подією...

Закінчуєчи, треба пошкодувати, що цей концерт не чули ширші кола музичного Вінніпегу. Помилкою можна вважати склад програми співів. Програма була цікава й чудово виконана, але була вона радше для вузького кола земляків, недавно прибулих до Канади, які по-своєму тужать за рідним краєм, а інші діти, які народилися вже в Канаді, потребують і напевно сподіваються ширших обріїв, і менше суму-плачу за полонинами тощо. Український репертуар широкий, барвистий, багатогранний, він може захопити й тут народжених і вихованих українців. Це легко відправити в майбутньому.

В загальному: глибока подяка артистам за мистецьку насолоду, а Осередкові української культури й освіти бажаємо ще більших досягнень на полі поширювання досягнень українського мистецтва.

Павло Маценко"

Оце таке було з нашим концертуванням по Західній Канаді. Ми вернулися з нього задоволені, ми виконали велику роботу.

Перед концертами по Західній Канаді, ми з Тетяною Ткаченко зробили неначе пробу перед турне, дали концерт у Пансіоні ім. Івана Франка. На цьому концерті був теж канадський критик музичний Річард Норман, котрий написав дещо про свої враження. Ось його нотатки:

"Концерт Йосипа Гошуляка (перед турне)

Канадський бас Йосип Гошуляк, в котрого є кваліфікації давати концерти й виступи в операх в Європі й у Північній Америці, мав великий успіх, співаючи для пенсіонерів Пансіону ім. Івана Франка. Він виконав в основному народні пісні. Багато з-посеред слухачів були захоплені його інтерпретацією українського епічного жанру та фольклору. Можливо, у слухачів виринули спогади про рідний край, коли співак своїм багатим і глибоким голосом навідав образи іхньої батьківщини.

Канадці західних провінцій, зокрема українського походження, матимуть змогу слухати спів Й. Гошуляка під час гастролей, які незабаром почнуться й матимуть ту саму програму.

Концерт у Пансіоні ім. Івана Франка був камерним концертом, там не було зможи показати повний могутній голос, як у великих концертах перед численними слухачами. Його голос тут не був так динамічний, проте нічого не втратив зі своєї експресії. Під час концерту Й. Гошуляк зумів збалансувати потреби малої зали і повноту свого голосу, він використав усі свої вокальні можливості і драматургічні засоби.

Піаністка-солістка Т. Ткаченко була більш, як добра. Як і в цьому концерті, під час гастролів вона буде виконувати "Етюд" оп. 8 Но 2 Косенка і композицію Ліста "Ля Кампанелла".

Вокальні й артистичні дані Й. Гошуляка під акомпаніамент Т. Ткаченко дали велику радість пенсіонерам. Концерт був улаштований з почуття обов'язку до громади. Я, як рецензент, навіть без знання української мови, досконало розумів мелодичності творів, з зацікавленням стежив за реакцією слухачів. І напевно Й. Гошуляк був чудовим, досконалим у творах німецькою й італійською мовами. В мене нема сумніву, що в особі Й. Гошуляка Торонто має баса виняткової якості й переконливої здібності. Я бажаю, щоб ми часто мали змогу слухати його голос."

І з цієї рецензії видно, що англомовні знавці музики й співу поціновували мій голос, мое виконання. Коли б я не був українцем, може й став би я співаком-солістом на світових сценах. Але що ж...

В рамках громадської праці, з метою вшанування старших віком українських громадян, ми з Борисом Олександровим дали ще один концерт для жителів пансіону ім. Івана Франка в Торонто. Про цей концерт Марія Пастернак у "Гомоні України" за 10 липня 1971 року писала: "Відомий оперний співак Йосип Гошуляк з участю піяніста З. Лавришина і поета Бориса Олександрова дали високого мистецького рівня монтаж Шевченкових творів у пісні, музиці й слові". Це було влітку 1971 року.

А ще ми з Тетяною Ткаченко, вже підготовляючись до згаданих концертів у Західній Канаді, 19-го грудня, в самий день св. Миколая, теж відвідали Пансіон ім. Івана Франка і дали концерт для старших віком громадян...

Про цей наш благодійний концерт широко писала українська преса не тільки Торонто, але й США ("Свобода", 3 лютого 1972). Зокрема обширну статтю про цей концерт написала жителька Пансіону ім. Івана Франка, Марія Пастернакова, дружина покійного проф. Пастернака (не мішати з директоркою Пан-

F.I.N.D.S.

Dress
For Less
Discount
Designer
Fashions!

**UP
TO 50% OFF**

Open Nightly till 7 p.m.
PHONE 761-9613
FINDS
DISCOUNT DESIGNER WEAR
365 JANE STREET
TORONTO, ONTARIO M6S 3Z3

сіону, теж Пастернак). Її статтю надрукував "Гомон України" за 15 січня 1972 року і "Наша мета" за 22 січня 1972 року:

"Мистці нам радість принесли (концерт Йосипа Гошуляка і Тетяни Ткаченко). Коли майже двогодинний концерт не є прекрасним, тоді він буває нудним. І коли після концерту вам не спішиться чим скоріше вийти з зали, це означає, що він захопив публіку і вона радо під його враженням про нього говорить. Так було 19 грудня 1971 року, коли до Пансіону ім. Івана Франка в Торонто, до старших громадян-українців, загостили -- професор музики Торонтської консерваторії пані Тетяна Ткаченко і широковідомий співак Йосип Гошуляк. Розвагова зала була по береги виповнена старенькими людьми, навіть хворими, яких привезли на візочках. Мистецький дорадник Пансіону, Петро Магденко, коротким словом відкрив концерт, представив виконавців і подав програму. Перша частина концерту була присвячена роковинам Лесі Українки. Її слова музично оформлені композитори: Платон Майборода, Кирило Стеценко, Жербін і Ярослав Лопатинський.

Під час концерту відчувалося якесь невловиме поєдання музики і поезії. Глибоке інтонаційне багатство співака у переходах і відчутті змісту, мов живими просувало перед очима степи широкі на Україні. Начебто й чути було здалеку брязкіт зброї. А потім... потім тягнулись мелодією тужною козацькі бессмертні думи, пронизані глибокою любов'ю до Батьківщини. Слухачі глибоко переживали сторінка за сторінкою ті давні часи, відійшовши духовно від сірих щоденних буднів.

У другій частині ми почули народні пісні в обробці Стеценка, Лисенка, Верменича, Фоменка, Гайворонського, Вілінського, Чишкі, Ревуцького, Машкіна, Лиська, Матюка, Дремлюги, Глинки, Глушка й інших.

Щоби народна пісня виконала своє завдання, найціннішою є інтерпретація співака, його особистість. Йосип Гошуляк -- витончений у відтворюванні пісень. В нього, крім Богом даного таланту, якась поетична, тепла інтонація і техніка співу, начебто співала душа мистця, а не він сам. Це віднайшли в ньому передусім чужинці музикологи, і тому, хоч як це нелегко, запросили його співати в Канадській опері, радіо і телебаченні. І такого формату співак прийняв запрошення дирекції Пансіону для старших, і зійшов з оперної сцени до малої зали, щоб принести своїм співом радість нашим людям похилого віку. Чому ми так мало бачимо і чуємо його на наших сценах. А так нам усім, крім стандартних "імпрез", потрібна культурна розвага, а нашим мистцям потрібна підтримка, хоч би моральна з боку інших земляків! Кожний мистець хоче себе творчо виявити, тоді він росте й залишає по собі тривалу пам'ять. Інакше він у тіні заниде, як "квітка без сонця й води". Не даваймо відходити від нас нашим талановитим людям, щоб вони не мусіли шукати притулку між чужими!

До успіху цього прекрасного вечора у великій мірі спричинилася піаністка -- професор Торон토ської консерваторії, Тетяна Ткаченко. Теж і її мало бачимо на наших естрадах, а чужинці пропонують їй визначні й відповідальні посади в музичному світі. Вона саме під кінець відіграла "Великий вальс" Шопена, опус 18, та 6-ту "Угорську рапсодію" Ліста. Це був просто шедевр. Своєю грою вона повела нас у зоряний світ класичного мистецтва, і в мріях-спогадах кожний по-своєму знаходив у цьому красу, в якій були теж, безумовно, елементи реального, власного. Бо музику не конче треба розуміти, вистачить її відчувати..."

(Закінчення в наступному числі)

ЧИ БУДЕ СУД?

Створена Кабінетом міністрів України комісія провела комплексну перевірку діяльності Чорноморського пароплавства. Виявлені факти незаконних угод щодо продажу і передачі суден іноземним компаніям і спільним підприємствам, розбазарювання валоти, приховання частини прибутків, зловживання службовим становищем. Матеріали перевірки мають бути передані в Генеральну прокуратуру України. □

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ТИЖНЕВИК "КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ"

Вельмишановні наші земляки, пані і панове!

Якщо ви хочете знати, що робиться в Українській державі для національно-культурного відродження, піднесення нашого мистецтва, регулярно читайте тижневик "Культура і життя". Якщо ви, шановні читачі, прагнете приєднатися до публічних дискусій щодо українського державотворення, поглиблення національної самосвідомості нашого народу, засвоєння ним духовних цінностей світової цивілізації, вчасно подбайте, аби у вашій домівці надходив тижневик "Культура і життя".

Наш часопис можна передплатити з допомогою Асоціації українських експортерів друкованої продукції та Центру розповсюдження періодичних видань і книг України у США. Адреса Асоціації:

252025 Україна

м. Київ

вул. Володимирська, 17

Телефон -- 228-08-23

Телефакс (044) 224-69-54

Валютний рахунок 0810071506 в Укрексімбанку Києва.

До Центру розповсюдження української періодики в США слід звертатися:

"Svoboda Bookstore"

30 Montgomery Street

Jersey City, NJ 07302

USA

Передплатна ціна на тижневик для зарубіжних читачів на рік 55 американських доларів, плюс 18 доларів на поштові витрати.

Тижневик "Культура і життя" буде вашим надійним порадником і другом".

Редакція тижневика
"Культура і життя"

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE
ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА
ОБСЛУГА

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

PHONE: 763-2291

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

ЮНА ЗІРКА НА ПОЕТИЧНОМУ НЕБІ УКРАЇНИ

Віка Івченко. "ПО ЧУЖИНІ"...

*Душа поезії розхристана
і безпорадна у житті:
весь час на суд виносить істину,
даючи роз'ятку на Хресті.
Слова сплітаються мережкою,
та сумно пишеться мені:
я йду Тафасовою стежкою --
по чужині, по чужині...*

Грудень 1992 р. Міннеаполіс

Перечитавши раз, другий і третій 34 поетичні перлинки Віки (Вікторії) Івченко в чепурненькій збірочці (Міннеапліс, США, 1992), я все таки намагатимусь утриматись у "холоднокровій об'єктивності" критика. Збірка "ПО ЧУЖИНІ" є вже третьою 12-літньої Авторки; перша була видана у В-ви "Веселка" (Київ) 1990 р., друга -- у Москві 1991.

На наше щастя, юна поетеса включила в цю збірку два віршики з 1985 р., коли було їй п'ять років -- рік перед чорнобильською трагедією. Це дві буденні картинки через поетичну призму дитини небуденної зрілості і спостережливості:

БАБУСЯ

*Бабунечка -- хороша,
рано завітає,
зварить суп з горошком,
книжку почитає.
Буде чистим платтячко,
за квартиру платиться,
за хімчистку і за газ,
як бабуся є у нас.
Й не страшні ні сум, ні отома,
як бабуня в нас у домі.*

НА ДАЧІ

*Цілий світ живе в траві
дружно і охоче.
Мурашки на голові
тягнуть все, що схочут.
І не лінівки павукам
цілий день пласти паркан --
обплітати квіти.
А стрибунчики в траві
баюляться, як діти.
Слимачок у холодку
сам дрімає на листку:
видю, тільки він один
в понеділок -- вихідний.*

(Й мені зразу пригадується, як Антонич "жив хрущем на вишні".)

Попри всі невигоди побуту радянських порядків в Україні, в цих двох віршиках ми ще бачимо дитячу

безтурботливість: і на квартирі, і в траві життя йде устійненим порядком. Але прийшов квітень 1986 року й у світ пораженої дитини замість утривалого ритму життя вривається привид передчасної смерти. У вмираючому дельфініті на березі вкрай забрудненого моря цей привид втілюється в брутальну дійсність, що вражає до глибини чутливу душу молодої поетеси:

*"Як залишилося воно
одне, без мами?"
Ой, як хотілося мені
узяти його на руки
і відвезти івидше на човні
подалі від багнюки!" (Але)
Дідуся нагримав: "Не чіпай!
Дельфіни мрутъ, бо хворі!"
(І мовчане здивування в дитячих очах:)
"Неваже ж немає лікарів
дельфінічних у морі?"*

Цей зворот в країну казки: вдаваний він задля літературного ефекту?... Чи щирий? І мені дуже хочеться, щоб те здивування було щире, бо воно ідеально "римує" з казковим підтвердженням недосконалості дійсності в душі поетки; бо воно кожному слову надає поетичне звучання.

Це в збірочці єдиний вірш із 1987 року. Також єдиним є віршик із 1988 р., "ЖИЗЕЛЬ", яка на сцені "плакала й померла". Але, дивлячись у бінокль, Віка бачить, що Жизель "лежить і... дихає"!

*Та, отже, мама неправа,
зітхнувши зногу!
Я бачила: Жизель жива
і все чудово!*

А тут навпаки: визволення уяви з-під гнітучого враження ефемерного дійства повертає дитину у радісну дійсність.

З 1989 року нараховуємо 7 поетичних перлинок і всіх іх хотілося б процитувати, але мусимо рахуватись з вимогою редактора журналу, в якому хочемо цю рецензію публікувати. Тож перед нами нелегке завдання: бути вибріливим. 5 з цих віршів написані в Києві. Писані вони на фоні дійсності, яку поетка змалювала й осмислила у вірші *РЕКВІЄМ* із 1990 р.

*"В серці рана не обезболена:
Україна моя -- зневолена.
І траєнії демонстрації --
то річниці радіяції.
Залишилося лише молитися:
ми -- в концтаборі, не в столиці.
Сумні і тяжко вмирають дітки --*

мої друзі і однолітки,
жартівливі і неслухняні,
непотрібні ні кому, крім мами...
Плачуть стіни шпитальни і хатні.
Чи трагедії ж ці приватні?!

...Голуби гіросимські, чисті,
не злетять у приреченім місті."

Але є й вірші опромінені проблесками гумору з домашнього побуту: **ПОЛЮВАННЯ** (див. "Нові Дні", лютий 1991) і **ПІСЕНЬКА СЕСТРИЧЦІ**:

Ти не ходи, сестричко, заміж!
Не залишай мене і маму!
Коли приходять юнаки,
так сумно пишуться рядки!
Вони тобі приносять квіти.
За тим примусять посуд мити.
А посуд мити ти не любиш,
то отже знову з нами будеш!"

(1989)

Рятуючи дитину від загрози смерти, мати, Галина Івченко, вивозить Віку лікуватись в Москву. Вірші написані на чужині сповнені туги. Ностальгію намагаються мати й доня за厉кувати українською піснею на два голоси:

"...Ta лунали в серці мамині пісні.
I хилилася калина в полі.
I журилася Україна без долі."

(1989)

В останній поемці, позначеній 1989 роком ("Обговорення"), мабуть більше в епічному характері, ніж ліричному, Віка заторкує соціальну проблему марксистського аморального суспільства на фоні зруйнованого родинного життя. Віка не єдина жертва тієї всенародної трагедії, яку зготовили мільйонам українських дітей їхні нерозумні діди, повіривши в спокусливі теорії тупоголового німця, Енгельса, який щастя комуністичного суспільства уочав у колективно безвідповідальному половому житті, а дітей зразу від силав під опіку безсердечної державної бюрократії.

Горе дітям, унукам і правнукам тих батьків, дідів і прадідів, які відрікаються своїх віковічних традицій і здаються на чужий розум! Те горе з відчутним стражданням передає нам Віка епічно -- без тіні сентиментальності, в поемі **ОБГОВОРЕННЯ**:

Ми в класі обговорювали нині
тих мат, що приїжджають на іменини
і тичуть подарунок нам в долоні,
щоб знову рік прожити в телефоні.
Його портрет усміхнений в кімнаті.
А я б хотіла з ним порозмовляти,
щоб він мені думки свої довірив
і, як дідуся, любив мене без міри.
Сиділа я і думала печально:
говорять всі, що тато мій -- начальник,
що з усіма він добрий на роботі,
та любить не мене -- чужую тъєтю...

Віднині він -- мов за вікном трамвайо,
я поступово тата забуваво,
для мене він -- вже майже перехожий,
хоч кажуть всі, що я на нього скожа.
А в нас в сім'ї сестра виходить заміж.
А вдома в нас так часто хвора мама!
А я росту, як крізь асфальт травинка.
Ах, тату, тату! Я ж твоя кровинка.
Таких травинок безліч під ногами,
і ось тому ми тулимось до мами."

(1989)

З усіх шести віршів, позначених роком 1990, чотири написані в Києві: вже цитований **РЕКВІЄМ, МОЛІТВА** ("Я про одне Всешишнього молю: Храни людей, яких я так люблю!... Храни, Господь, людей, яких шаную")., **ЖУРАВЛІ, РУДІ ВІРШІ**.

З чотирьох віршів, написаних в Москві: **НОСТАЛЬГІЯ, БІЛЯ ІМЕНИНОЇ СВІЧКИ, СПІВАЧКА** і **ПРОЩАННЯ**, найбільш прикметний для долі поетеси -- **БІЛЯ ІМЕНИНОЇ СВІЧКИ**:

Стікає віск, сплітаючись в слова.
В них застигають миті і хвилини.
Мій ангел ще живий. I я жива.
У нас сьогодні спільні іменини.
Він невідступно слідує за мною
невидимою постатью німою.

Нечутно голову кладе на плечі,
благословляючи мій сон під вечір.
Страждаючи, зі мною пише вірш.
Нещасний!

Раптом знов його спіз나ю
як відблиск у очах гостей моїх
за чашечкою чаю.

Московський холодний клімат показався для висаженого організму Віки несприятливим і мати з дитиною вертаються до Києва. Україну свою Віка зустрічає двома питомими її віршами: **ВИРОК і ДОЛЯ**. (Див. "Нові Дні", листопад-грудень 1992, стор. 1 -- Ред.)

На початку 1992 року, запопадливими заходами матері і добрих людей, дитячий шпиталь у Сейнт-Полі, Міннеаполіс, прийняв Віку на довгорічне лікування. Парафіяни церкви Св. Юрія Переможця, з настоятелем панотцем Михайллом Кудановичем, забезпечили матір і доню помешканням і необхідностями першої потреби. Хвороба Віки химерна: бувають болізні приступи -- тож і не диво, що її поезії овіяні сумом і мелянхолійним роздумуванням над своєю долею і майбутньим рідного народу. З усіх 12-ти віршів, написаних у Міннеаполісі, два виділяються досконалістю форми вислову -- без одного зайвого слова в композиції, і ланцюговою пов'язаністю рефлексивної думки про тих "птахів, що й на літо залишаються на чужині". Перший на кшталт епіграми, позначений трьома зірками, поданий як мотто у цій статті, і другий, присвячений диригентці хору й композиторці, Кірі Цареградській, "вселенській мамі" -- **СУМНЕ ВІТАННЯ**:

Безсмертна є краса жіноча,
коли єднається з добрим.
Чарівна посмішка. І очі --
неначе зорі над Дніпром.
Лунає голос солов'їний,
як промінь сонечка в імлі.
Як щедро мати-Україна
таланти губить по землі!

Ще кращу пісню не співала,
та не вблагання лине час.
Промовчали концертні зали,
що мусіли б вітати Вас.
Щасливий дім, дорослі діти
думки розвіюють сумні..
Ви з тих птахів, що і на літо
лишилися на чужині.

(1992)

Чому вітання сумне? Адже ясно, що Кіра -- одна з найциріших меценаток Віки, і що між ними сильні емоційні почування? Якраз тому, що між тими двома чарівними істотами розвинулося високе взаємне цінування, для Віки сумна сама думка, що цю чарівну й талановиту жінку не оплескували й не будуть концертні зали рідної землі, бо вона з тих розгублених щедрою (іронія!) Матір'ю-Україною талантів по чужих краях, які й на літо не повертаються. Видворені з прадідівських осель і силою життєвих необхідностей пов'язані родинними вузлами з чужиною, вони найкращі свої пісні проспівають нечутно в рідній країні.

І останній вірш **БЛАГАННЯ**, написаний -- як видно із тону і змісту -- під час рецидиви кровного одмирання внаслідок радіяційного пораження, ре-продукуємо в цілості. Цей вірш покладений на ноти тією ж самою Кірою Цареградською і ціла партитурка цієї композиції на чотири голоси видрукувана зараз на сусідній сторінці:

Палаю, як сівка.
Спасаюсь у вірі.
Читаю молитву,
забуту давно.
Птахи Міннесоти
злітають у вірій
і крилами стукають
у наше вікно.
На жаль, то качки,
а не наші лелеки,
збираються в путь
за ліси і моря.
Візьміть мене, друзі,
в дорогу далеку,
бо кличе мене
Україна моя.

Коли Роберт Шуманн, великий німецький композитор, прослухав концертний деб'ют Фредерика Шопена, який грав свої власні композиції -- він ви-

БЛАГАННЯ

с. ВІКИ ІВЧЕНКО
муз. КІРА ЦАРЕГРАДСЬКОЮ

гукнув: "ШАПКИ З ГОЛІВ, ПАНОВЕ! ЗУСТРІЧАЙМО ГЕНІЯ".

Тож і мені хочеться сьогодні так же вигукнути на всю українську діяспору, бо не тільки ми маємо привітати нашу геніальну дитину -- ми мусимо її врятувати на довгий вік життя. І це є обов'язок кожного, без винятку, нашого обивателя кожної західної держави. Ця дитина повинна бути нами матеріально забезпечена, щоб могла безтурботно рости, розвиватися, набиратись нових знань і визрівати. Ми мусимо дати їй знати, що не тільки за нею рідна мати, пані Кіра і панотець малої парафії, але ціла українська громада стоїть! Коли б ми не доконали цього, то як же ми виглядали б -- ми, її брати і сестри -- в очах лікарів чужого міста, які піднялися безкоштовно її лікувати?!..

Ініціативна група видання цієї поетичної збірки звертається до всіх нас, пишучи: Книжка (ця) видана на благодійних засадах, і всі гроші, отримані від її продажу, будуть вкладені до банку на спеціально відкритий **ФОНД ДОПОМОГИ ВІЦІ ІВЧЕНКО**.

Для тих, хто міг би зробити більш вагомий внесок у цей Фонд від себе особисто чи від своєї організації, подаємо адресу, на яку можна висилати пожертві та замовлення на цю книжку. Ціна книжки з пересилкою -- 6 дол.:

VIKA'S RELIEF FUND
316 N. E. 4th Avenue
Minneapolis, MN 55414
USA

Петро БАЛЕЙ
17 січня 1993 р.

ЧИ НАЗАД ДО "НАРОДНИХ ЗЦІЛИТЕЛІВ?"

(Читаючи газету "Народний лікар", Житомир, Україна)

"Село вимирає... І почалося це фізичне вимирання не вчора і не позавчора, а три десятиліття тому. І набрало воно в багатьох місцевостях незворотнього характеру. Село наше витримало розбій кочових племен, татаро-монгольську навалу, середньовічні епідемії, але з кінцем цивілізованого ХХ-го століття воно не витримало і почало катастрофально вимирати... Лише 7-8-ий мешканець села може нині вважатися здорововою людиною, інші -- хворі. Пересічно на кожного хворого припадає дві-три хронічні хвороби."

До такого сумного висновку дійшов проф. О.М. Голяченко в статті "Господи, осіни своїм прозрінням", поміщений в газеті "Народний лікар" в числі 19 за листопад 1991 р. На жаль, він чомусь не подав на підставі яких конкретних джерел чи фактів він зробив свої висновки щодо вимирання українського села. Бо загально відомо, що не тільки в Україні, але також в цілому світі за останні десятиріччя помітна тенденція зменшення сіл. Точніше, з тих чи інших причин чи міркувань спостерігається все більший відлив селян з сіл до міста. Країним прикладом цього можуть бути ЗСА, де селяни вже становлять лише 5-6 відсотків кількості загального населення. (Хоч, до речі кажучи, завдяки високій механізації сільського господарства в ЗСА, продукція від того сільсько-господарських виробів аж ніяк не зменшилася.)

Проф. Голяченко далі твердить, що в 1981 по 1989 роки в Лівобережній Україні (Чернігівська, Сумська та Харківська області) вимерло 6.2% сільської людності, а на Правобережній Україні (Житомирська, Вінницька та Хмельницька області) у вісімдесяті роки вимерло 4% сільського населення. Він ставить доречне питання -- як-же так могло статися, що на цій благодатній і дуже врожайній землі, яка огрівається теплим сонячним промінням, український селянин, втративши природну здатність відстоюти своє фізичне існування, вимирає? І то з такою нарastaючою швидкістю.

Не претендуючи на вичергну відповідь на це важливе питання професор все ж таки вбачає тут дію чотирьох тісно між собою пов'язаних чинників або факторів, а саме: колоніального, соціально-економічного, соціально- медичного і суро- медичного, які один одного підсилюють. Саме виходячи з таких міркувань чи потреб, Науково-практичний Центр народної і нетрадиційної медицини в Житомирі від жовтня 1990 р. розпочав видавати місячну газету "Народний лікар", головним редактором якої є член Спілки письменників України Анатолій Журавський.

"Наша газета, -- читаємо в редакційній статті в числі 1, за жовтень 1990 р. -- покликана стати на чати людського здоров'я, повертаючи народові його багатоші лікарську МУДРІСТЬ, великою мірою розгублену на перехрестях віків, у сухій жорсткості жор-

стоких часів, -- ту мудрість, яку накопичували наші предки тисячоліттями" (підкреслення редакції).

"Лише на Житомирщині, -- читаємо в тій самій статті, -- ми виявили понад дві сотні народних зцілителів. Раніше здебільшого гонимі, тепер вони можуть приносити користь тим, хто потребує їхньої допомоги..."

І ось, на восьми сторінках тієї газети читачі можуть знайти багато різного роду народних рецептів, порад, замовлянь, магічних маніпуляцій і т.д. різних "зцілителів" -- в тому числі знахарів, чаклунів, шептунів і т.д. І треба сказати, що наши предки дійсно мали дуже багато різних засобів з народної медицини за допомогою яких бодай в якій мірі можна було не тільки полекшувати людські страждання, але також у певних випадках продовжувати життя людині. Для прикладу наведемо бодай деякі з тих рецепт чи методів медицини наших предків.

Лікування опіків: відразу намочити обпечене місце холодною водою і засипати його чистою харчовою содою... При поганому запаху з рота -- полоскати ротову порожнину настоєм м'яти. Щоб зникла гикавка -- кілька разів ковтнути води або зробити кілька глибоких вдихань. Якщо не допоможе -- заплющити очі і натискати пальцями на очні яблока. Аби позбутитися мозолів, можна розпарити ногу перед сном і прив'язати до мозоля шкірку лимона з м'якушем. Цю процедуру повторювати впродовж двох-трьох днів після чого, розпаривши ногу, обережно зняти мозолі.

І далі: для тих, що забагато перепилися горілкою, натще серце випити склянку теплого молока. Це полекшить стан організму. А в тих випадках, коли людина виглядає на мертві сп'янілою, рекомендується потерти їй вуха долонями. Це спричинить прілив крові до голови (мозку) і поверне людині притомність. Ще інший засіб швидкого протверезіння -- взяти п'ять-шість крапель нашатирного спирту на склянку холодної води і дати п'яному випити.

Від потіння найкращі ліки -- вода. Разом з тим протирати пітнюочі місця настоями з кори дуба або листя горіха. А щоб покинути хворобливу звичку курити або жувати тютюн, треба жувати кору вільхи.

При цій нагоді не можна не згадати одного зі способів лікування глистів, який, пригадую, застосовувався років 65-70 тому у моєму рідному селі Зороків (15 км. на північ від Житомира). Цим "ліком" був... кінський кізяк. Зібрали свіжий кізяк, його треба було начавити і вичавлену рідину випити... Чи там і досі таким способом усувають глисти з організму -- не знаю...

Я навів лише деякі засоби чи рецепти народної медицини наших предків, хоч їх можна знайти багато більше на сторінках "Народного лікаря" або в 96-сторінковому додатку до тієї газети, який вийшов у світ

1991 р. Можна припустити, що вирішивши видавати газету "Народний лікар", її видавці та редакція керувалися не тільки, або може, навіть не стільки бажанням ознайомити своїх читачів з призабутими лікувальними засобами наших предків, як передовсім заохотити наших сучасників застосовувати бодай де-що з тих методів в лікувально-медичній практиці тепер -- в наші дні. Бо ж ні для кого не є секретом, що в наші дні через брак модерного устаткування та навіть найконечніших ліків (в тому числі антибіотиків), лікарсько-медична обслуга в Україні на сьогодні стоїть далеко не на такому рівні, на якому вона повинна б стояти. (Про це наші читачі напевно більше довідалися з дуже доброго репортажу д-ра Петра Моцюка -- "IV Конгрес СФУЛТ у вільній Україні", який недавно був поміщений в кількох числах "Свободи".)

Але є також маленьке (а може навіть велике) -- "але". А саме: хоч чимало прикладів народної медицини, які наші предки застосовували сотні чи навіть тисячі років тому, можна застосовувати і тепер, проте, мабуть, ще більше з них є такі, які вже не тільки "застарілі", але були б дуже шкідливими, якби їх і далі застосовувати. Для прикладу наведемо тут бодай деякі з них, які поміщені в "Народному лікарі" або в його першому додатку.

Запалення мозку, гайморит (запалення гайморової порожнини лиця). Лікування: картопля немита, зварена в "кожушках". Злити воду, потовтки картоплю і прикладати, старанно обкутавши. Можливо, колись так дійсно лікували ці недуги. Але -- не тепер. Бо оскільки тут йдеться про інфекційний процес (запалення), ефективним лікуванням в таких випадках є застосування антибіотиків-ліків, які забивають інфекцію (мікроби). Так само в лікуванні маотиту (запалення грудної залози) або запалення вуха.

Рани рубані, на ногах: -- заживляти відварам стручків квасолі. Дуже сумнівно, щоб стручки квасолі щось допомогли в цьому. Якщо є рани та ще й рубані, то правдоподібно їх спочатку треба позашибати, а потім робити щось інше.

Грижа: -- (Випуск перший Додатку, стор. 7): чоловік розтертий з житнім хлібом -- прикладати. Нажаль це нічого не допоможе. Чому? По-перше -- чому тут вжито російське слово -- "грижа", коли в українській мові є гарне слово -- "пропуклина" (в латинській мові -- "гернія"). По-друге, пропуклини тепер лікують не прикладанням житнього хліба, а операціями або відповідними бандажами.

Далі читаемо -- "коли рана не заживає -- висушити подріблену чорну редьку, перемолоти її і присипати рану". Ні, панове, до проблем ран, які не гояться тепер є зовсім інший підхід. Бо коли рана не загоюється то це може бути обумовлене однією з двох (або обома) причин -- або така рана інфекована, тобто, забруднена хворобливими мікробами і для знищення їх пацієнт повинен зажити відповідні антибіотики, або навіть гірше -- така рана може бути злюкісна, тобто, то може бути пістряк (рак) і тому аби не було запізно, така особа (пацієнт) повинна негайно звернутися за порадою до лікаря.

Таких і подібних прикладів народного лікування в давніх часах можна знайти багато в газеті "Народний лікар". Який-же висновок?

Безумовно, це дуже добре і похвально, що видавці та редактори "Народного лікаря" вирішили ознайомити наших читачів з лікарською мудрістю наших даліких предків. Робіть і далі це, дорогі друзі!

Хочемо вам висловити лише одну дружню пораду, а саме: перед тим, як поміщувати в пресі лікарські поради стародавніх зцілителів (в тому числі знахарів, чаклунів, шептунів і т.д.) дайте все те прочитати досвідченому лікареві аби він зміг вирішити -- що з того, що залишили нам наші предки в лікувальних справах, читачі можуть у випадку потреби і тепер застосовувати без відома лікаря, а що вони можуть застосовувати лише після того, коли лікар (або лікарі) нічого не буде мати проти того. Бо прочитавши в "Народному лікареві" про лікарську мудрість наших предків, напевно знайдуться такі, які будуть робити точно те саме, що там написано, хоч -- як ми вже показали на кількох вищезгаданих прикладах, таке "лікування" їм може обійтися дуже дорого. ■

"PROMBANK" INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

ЩО ТАКЕ СПРАВЖНЯ СВОБОДА

Як ви думаете, що таке свобода? Тільки серйозно. Без поспішного судження такого питання -- доречне воно чи банальне. І, заради Бога, не подумайте, що у цьому питанні тайтесь намір уразити чиють ерудицію.

Над нью-йоркською гаванню височіє статуя Свободи. Вона зображує богиню Свободи і символізує свободу Сполучених Штатів Америки. У самому Нью-Йорку радіостанція з привабливою назвою "Свобода" для популяризації своїх ідей. За Гадзон-рікою -- газета "Свобода", яка демонструє на своїх сторінках свободу мови. У наведених випадках слово "свобода" набуває окреме специфічне значення: уява, дійсність, пропаганда, сваволя.

Ще в Радянському Союзі його перший і останній президент Горбачов тільки-но вказав шлях до свободи, як "Пашла гулять губернія, сущая комедія!" Ліберали, радикали, маргінали, консерватори, анархісти (Даєш свободу!), комуністи на демократичній платформі (Наш паравоз летіт вперед!), жириновські, нінаандреєвці, неочорносотенці... У Бобруйську відкрився клуб ім. Нестора Махна з гамазеем гостинців-сувенірів на згадку свободи Гуляйполя. Донські козаки з піснею "Оседлаю я гарачого коня" посідали на мотоцикли і навчили у Молдові, як любити свободу...

Коли у Росії перебудова вступила у рік Білої овечки, а гласність -- очманілого Півня, в Україні вже панували геть усі свободи: слова, зібрання, переконань, підприємства, творчості, вибору і, як належиться у цивілізованому суспільстві, свобода релігії. Вір у кого хочеш: Христа, Магомета, Єгову, Будду, Дажбога, невмиручість відродженої Держави і безсмертя душ її Президентів. Поки у релігійному житті точився сир-бор-трамтарарам, голова підкомісії Верховної Ради з питань релігії Дума люб'язно прийняв делегацію дажбожиковів з США і Канади. В Одесі висадився мирний десант протестантських місіонерів...

З усіх свобод найпривабливіша свобода вибору (за лат. альтернатива). З двох можливостей можеш вибрати одну. Вона в свою чергу відкриває ще дві. І так до безконечності. Незалежна Україна дісталася у спадок від Москви всесоюзні квазігроши. Виникла альтернатива: лишити в обігу дерев'яні рублі або впровадити свої українські гривні -- з альтернативою, хто заплатить за виготовлення нових купюр: державна скарбниця чи народ додатковим податком на знак довір'я Урядові. Тоді київська фірма "Довір'я" оголосила в пресі продаж довідника "Податки -- як їх уникати". Це вже свобода підприємства. Так тисячі інженерів, лікарів, викладачів вузів з мізерною зарплатою поховали на горищі свої дипломи і включились в сектор громадських послуг. Біржі праці успішно постачають родинам вітчизняних бизнесменів наймичок з вищою освітою і знанням іноземних мов. Першість мають жінки понад сорок років. З молоденькими складніше. Працедавці -- заміжні жінки і

матері повнолітніх синів -- невідступно пильнують моральні підвалини сім'ї...

Особиста свобода втілює матеріальні і духовні цінності. Шорти дешевші ніж джінси. Та й відчуваєш свободу руху ніг. Тому на вулицях Києва і Львова з'явилася більше голих ніг. У жінок з довгими ногами шорти виглядають саме враз. У чоловіків з волосатими ногами -- ознака зоогігієни. Кажуть, що міністер культури побоюється появи на вулицях обох столиць соборної України вишитих хрестиком колготок. А там, дивись, відновиться рух двадцятих років: "Геть сором! Хай живе свобода тіла!"...

А юти щось треба. Світська влада пропагує свободу ідейних переконань. Її підтримує відмежоване від державних справ духовенство у проповідях про те, що не хлібом єдиним живе людина. А вже ж, підтакує побожний народ, і до хліба щось годиться. На полицях крамниць усякого дефіциту, як кіт напла-кав. Бабусі у чергах зітхають: "Ох-ох. Відільюсь котові мишаці слізозі"...

Свободу народу можна здобути лише двома способами: завоювати або викупити. Москві довелося розкріпачити український народ без війни. Який дурень буде воювати з ядерною Україною? Зате викуп Москва взяла, намовивши заворожені свободою народи об'єднатися у Співдружність Незалежних Держав. А вони, свободолюбні, заявили: "Дружба-дружбой, а денежкі врозв'..."

Чи хтось застрахований від безглуздя своїх вчинків, бува? Теж цілком логічна наявність поміж різних свобод ще й свободи безглуздя. Уявімо країну, котра неждано-негадано, без кровопролиття, з ласки Божої стала незалежною. Досягнула класичної тріади суверенітету: територія, населення, влада. Ну й пануйте, браття, у своїй сторонці. Так ні. Десь взялася свобода безглуздя. Всевладна компартія зникла, як роса у полі, а самі партійці далі собі верховодять... Капіталістична економіка з власною ініціативою і трудолюбством ще в далекій перспективі через звичку до безгосподарської, ледаченької соціалістичної економіки. Законно обраний народом Президент заклопотаний утихомиренням незадоволеного наслідком виборів свого суперника -- переконаного демократа... Парламент схвалює призначення прем'єр-міністром керівника комплексу ракетного озброєння, а космополіти (де вони беруться) вважають це загрозою світовому мируві...

Ага! Забуваємо ще одну свободу, осторонь інших свобод, як ту сироту. Вона тайтесь в душі і виявляється, як своя, незалежна від зовнішніх впливів воля. Звідси і поняття -- свободи сумління. Ми -- американці, канадці, австралійці, бразільці, а коріння наше -- українське. Хто свідомий цього, не має докорів сумління -- ні перед країною, що дала нам притулок, ні перед Батьківчиною. З чистим сумлінням американський генерал українського роду стає дорадником у військо-

вих справах України. Ну, а якщо між Америкою і Україною війна?... Безрозсудливість, маячиння -- тільки подумати таке! Але ж зачекайте. Функції людського розуму -- мислення і мова -- взаємозалежні і пов'язані результатом. Спочатку діє думка, потім слово. Бува навпаки: спочатку щось ляпнеш, потім подумаеш. В обох випадках діє рефлексія -- осмислення своїх вчинків стосовно навколошнього світу. Тож понад усі свободи найвільніша -- свобода Думки.

А тепер судіть самі, що таке справжня свобода. ■

ХТО ДИКТУВАТИМЕ СВІТОВІ В 21-му СТОЛІТТІ?

Таке питання постає перед нами впритул сьогодні, наприкінці 20-го століття, обтяженою -- правду сказати -- важкими гріхами європейського суспільства. Воно ж в останніх століттях, з 16-го століття починаючи, нав'язувало свою волю всім континентам. На протязі всього 20-го століття передові нації Європи вчинили важкі гріхи проти людської моралі, насамперед під час I-ої світової війни.

Мова про самогубне розпалення великої війни з приводу терористичного акту в балканському місті Сараєво. Тут 1914 року влітку сербський націоналіст Гаврило Принцип застрілив австро-угорського ерцгерцога (наслідника трону).

Річ ясна, що за вчинок терориста держава (Сербія) відповідати не могла. Але Австро-Угорщина, під'юджувана Німеччиною, пред'явила Сербії низку ультимативних вимог, які Сербія відкинула, бо за неї заступилася Російська імперія, яка взагалі любила виставляти себе покровителькою слов'ян. Отже австро-сербський конфлікт переростав у австро-російський.

А треба сказати, що на той час великі держави Європи порізнилися на два боки: Росія, Франція і Англія -- один бльок; Австро-Угорщина, Італія і Німеччина -- другий бльок (згодом Італія переметнулась до першого бльоку, натомість Німеччина зуміла притягти на свій бік Болгарію і Туреччину). Наступні тижні після Австро-Угорського ультимату Сербії показали, що найвагоміші пружини, які штовхають до великої війни, коріняться в скритому конфлікті між Англією і Німеччиною, що домагалася перерозподілу африканських та азійських колоній.

Оскільки почата велика війна надто затягнулась, Німеччина перша зламала дотеперішні засади війни, відважившись на нечуваний злочин -- газову атаку противника: це було на фронті ріки Іпр, звідки і пішла назва газу іприт. Розуміється, що змусило й англо-французів удастися до вжитку газу. Ось так культурніші народи Європи сповзли до рівня дикунів.

Та всіх перевищили в масовому нищенні людності на фронті і поза фронтом московські комуністи-більшовики, керовані Леніном-Сталіном. Тож каннібалське поводження гітлерівців з мирною людністю під час 2-ої світової війни вже пішло по проторених слідах практики Леніна-Сталіна.

Таким чином колиска культурного людства -- Європа -- утратила і перекреслила свої довголітні заслуги. Вже наслідки 2-ої світової війни висунули на перше місце США -- Сполучені Штати Америки.

Щоправда, європейські держави заходилися створити Об'єднану Європу. Але це -- як показала практика -- музика далекого майбутнього (якщо взагалі можлива до здійснення). Однак одне явище сучасної Західної Європи станов-

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623

**ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМИЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ**

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

вить справжнє чудо: це франко-німецький союз. Тільки видатним діячам -- французькому Де-Голеві і німецькому Аденаверові мусимо завдячувати створення франко-німецького союзу, пізніше скріплена французьким Міттераном і німецьким Колем. Покищо ця дружба між бувшиими ворогами становить ізольований світлий факт сучасної Європи.

Наша тема не обмежується самою Європою. Але про інші континенти доведеться говорити іншим разом.

Тоді й спробуємо дати відповідь на поставлене в заголовку запитання.

Анатоль ЮРІНЯК
грудень 1992 р.
Каліфорнія

Looking for that authentic Ukrainian gift?

UKRAINSKA KNYHA

A Division of
Demo Trade Limited

**Importer and distributor
of fine giftware**

No Duty on clothing
(except leatherware), footwear
and food sent in prepaid parcels to
Ukraine, Belarus, Russia, the Baltic
States and other parts of Eastern Europe.

- EMBROIDERED tablecloths towels bedspreads aprons blouses shirts
- BEAUTIFULLY PRINTED wool kerchiefs and shawls
- HAND PAINTED decorative plates and boxes
- INLAID WOOD from the Carpathians, Hutsulshchyna and Bukovyna
- GLASSWARE AND CRYSTAL from Lviv and Kiev
- BOOKS PERIODICALS and more

Your heritage art store

UKRAINSKA KNYHA
982 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6H 1L6
Canada
FAX:(416)531-4075 Phone:(416)534-7551 TELEX:06-22465

УСМІХНІТЬСЯ

ВІЧНЕ

Депутати, депутати,
Правду людям де питати?

ВЕЧІРНІЙ ДЗВІН

Реформа цін, реформа цін,
У голові неначе дзвін:
Все, що любив, все, що люблю,
Я не купив і не куплю.

КОЛИШНІЙ НОМЕНКЛАТУРНИК

Змінив промов ідейний зміст --
І кру він чорну ів і єсть.

ІХ ТРУДИ

Труди його для нас усіх печальні,
І це передбачалося безжалісно:
Займав посади він не по уму.
У Штатах запроторили б в тюрму --
у нас пенсіонер він персональний.
Ну як же здоганять нам Штати,
Коли у нас такі от штати?

РЕКЕТИРИ

Драли з нас безкарно шкіри.
Хто? Кремлівські рекетири.

НЕ ДОРІС

З виду бравий, ясноокий,
А душою -- блудолиз:
До чинів своїх високих
Не доріс він, а доліз.

ШЛЮБНА ГОЛОВОЛОМКА

Три дні знались --
І побрались.
Через тиждень розійшлися.
От і спробуй розберись:
В день який вони сказились,
Чи тоді, як поженилися,
Чи тоді, як розвелись?

АТЕСТАЦІЯ НА ДИСЕРТАЦІЮ

Хоч труд і звесься науковим --
Не відшукати все одно
Серед словесної полови
"Раціональное" зерно.

"Все куплю", -- сказало злато.
"Все візьму", -- сказав булат.
"Хоч купити, хоч узяти,
Можу все", -- відмовив блат.

СОПЛЕМЕННИКУ

О, геноцидній АЕС, --
Щоб знищить генофонд увесь,

Щоб рано обірвав свій шлях ти...
Що не змогла віками шляхта,
Ні турки, ані татарва
Вхитрилася зробить Москва.

РУСИФІКОВАНОМУ

О, якби-то, о, коли б,
Ми були "панове",
Соромитись не змогли б
Дідової мови.

НІХТО НЕ ЗДАВ

Наші радкерівники
Так змінились різко:
Просто таки залюбки
Дружно здали партквітки --
Ніхто не здав крісло.

АПЛОМБ

Знову імперський апломб,
Лютий до нестяями,
Вибухає аж до бомб,
Хоч веде це прямо
До спільноти ями.
Україну ладні вщент
Цар, генсек чи президент.

Не так і довго нами правив,
А налукавив, налукавив...

Шлях був гірким, тяжким безмежно
До вольностей, до людських прав...
Народ уже став незалежним,
Якби ще й уряд незалежним став.

Керують нами знову партбоси,
Що вже вели нас до майбутнього,
Тому голодні ми і босі,
І з ними нам такими ж будуть.

ЗАКОН МАСЛА

Міняються ери, доба -- за добою,
Та є закон масла, що вічно живе:
Як не розбовтуй олію з водою,
Олія тихенько, хитренько спливе.
І завжди вгорі буде масло --
І вічно внизу буде маса.

ШЕВЧЕНКО І ПОЛІТИКА

О, скільки розвелось вас нині,
Той тягне "цоб", а той "цабе"...
Любив Шевченко Україну, --
Ви в Україні любите себе.

(Цими днями виходить у Дніпропетровську
книжка гуморесок Володимира Дубовика "Де питати?"
Підбірка з журналу "БОРИСФЕН")

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ЗАБУТИЙ СХІДНИЙ РЕГІОН...

...Мене звуть Володимир. Мені 23 роки. Живу на сході України. І от виявляється, що наша діаспора (а точніше, молодь з діаспори) не дуже звертає увагу до нашого східного регіону. Це тільки робиться на рівні таких організацій, як Пласт та СУМ.

Я б хотів, як мої близькі друзі, зав'язати листування із своїми ровесниками в Америці, Канаді, якщо можливо, то й у Європі... Займаюсь спортом (атлетика, теніс), слухаю музику, дуже люблю сам грати. Колекціоную поштові карточки з видами міст, природи, малюю. Можу листуватися українською мовою, але не виключаю частково англійської. Обіцяю, що всі листи знайдуть нових друзів. До речі, у мене тут їх багато! Моя адреса: Україна -- 343700, Донецький пов., м. Харцизьк, вул. Вокзальна 61, кв. 12.

Черкасів Володимир

ДУМАВ І ДБАВ ПРО ІНШИХ

"Нові Дні", ч. 510 за вересень 1992 р. принесли мені додаткову частинку болів. Де ж бо, -- на 39-й стор. посмертні згадки про св. п. І.І. Дубилка, А.В. Білоцерківського, В. Літвінова. Правда, в "Нових Днях" були й раніше сумні та болочі повідомлення, як ось про св. п. П. Чуприну з Бельгії, В. Бендура з Англії, В. Сойка та Г. Мороза з Канади... Звичайно, про відхід від нас наших відданіх у кожному відношенні дружів уже читав і в "УВ".

Про св. п. І.І. Дубилка, наприклад, в "УВ" поміщено дві згадки, тобто в ч. 28/3006/ та в ч. 31/3009/. Прочитавши всі три згадки про св. п. І. Дубилка, вирішив додати пропущене.

В І. Дубилка, як і в кожного подібного йому активною діяльністю на еміграції, багатою різноманітністю праця для добра українського народу. Але, на жаль, про Івана Івановича працю у видавництві часопису "Наш вік" ніде не згадано. А тій праці він також надавав ваги. В листі з 21-го січня 1985 р. писав (дуже скоро чую):

...За мою тут "розумну глупоту" чимало осіб нелюблять мене, що я відважуюся казати і навіть писати... Ще раніше, в 1951-52 рр., коли Д. Кислиця редактував часопис "Наш вік", що його започаткували Улас Самчук і Іван Гладун, а потім зреєсували його, я більше року помагав вечорами і "вікендами", а при цьому також побачив документи, люди... в керівних органах того видавництва, які побрали уділи на сотні долярів, але не заплатили ні доляра, й не внесли передплати ні на один рік. Через отаку "легіонерську" поведінку провалилися "Наш вік", "Український Прометей" і "Прометей"...

У видавництві "Наш вік", а потім кілька літнім адмініструванням журналу "Молода Україна" (без бажання жодної винаходи) я пізнав те "легенське завдання" видавниче в наших обставинах. Тому я завжди мав переконання, що після відходу Івана Павловича, Ви, Андрію Михайловичу, кільканадцять років надривали всі свої сили, щоб побічними роботами (як книги проф. В. Іваниса та іншими) здобути засоби на вдереждання "УВ"...

Це саме Іван Іванович Дубилко підтвердив у "Думках про Українські вісти" (див. ч. 50 за 24-го грудня 1989 р.): "...Були наміри перебрати видавництво в Канаду. Але тогочасна дійсність показала, що в Канаді не було ні фінансів, ні фахівців, які б змогли вдереждати видавництво... Перенесення видавництва "УВ" з Нового Ульму до Детройту, в моєму розумінні, треба завдячувати молодшій генерації, головно докторові Анатолієві Лисому та вели-

кому добродієві Олексі Воскобійникові... Але якщо б доля була не щастлива найти такого редактора, як Михайло Смік, то великі зусилля вищезазначених і неназваних добродіїв не давали б запоруки існуванню часопису "Українські вісти"..."

Так розумів І.І. Дубилко високі завдання нашого в діаспорі перебування.

А. Глинін, Новий Ульм

НА ЗАХИСТ ЧАСНИКУ

Дозвольте мені, як бувшому туберкульозно-хворому в тяжкій формі, виступити у захист часнику. Я вісім років хворів туберкульозом легенів і вилікувався тільки тому, що моїми ліками були: часник, сонце, повітря і вода... Часник мені порекомендував уживати журнал із медицини. Часником я користуюсь і по сьогоднішній день, настоюючи його на горілці (водці) і вживаю маленькими дозами (на-око).

Які наслідки? Напротязі сорока років, після того, я зарубцювались мої легені, я не відвідував і не відвідую лікарів внутрішніх хвороб. Я не користуюсь ніякими ліками крім часнику і чаю. Мені йде сімдесят другий рік і я почую себе, для моїх років, досить добре. А життя мое було завжди в матеріальній бідності, бурхливе і неспокійне. Робота тяжка і дуже відповідальна та в додаток погано оплачувалася... Часник -- стародавній лікувальний засіб, про нього згадується ще в Біблії. У мене є книжка "Лікарські рослини в побуті", Москва 1968 р. Там на сторінці 192 написано:

"В сучасній народній медицині часник має ріжнорідне вживання. Особливо охоче вживають його для поліпшення травлення іжі. Часник збуджує апетит, посилює виділення шлунково-травних ферментів, сприяє кращому застосуванню іжі. Він володіє заспокійливою і болевтихомирною дією на кишечник, посилює мочевиділення, і збуджує діяльність полових залоз. Вживають часник для лікування гіпертонічної хвороби і атеросклерозу. Настойка часнику на горілці рапується в народній медицині лікувальним засобом при каміннях у нирках і мочевому пухирі, а також при ревматизмі і подарзі. Широко використовують часник при авітамінозах, хворобах органів дихання, шкіри, кишечника і деяких інфекційних захворюваннях. Не менш ріжноманітне зовнішнє застосування часнику. При простудних захворюваннях, бронхіальній астмі і коклюші груди натирають часниковою "кашицею", змішаною із вершковим маслом або смальцем. "Кашиця" із печеною часнику із маслом або часник, відварений з молоком рапується засобом, що прискорює визрівання наривів (виразок) і розм'якаючим болісні мозолі.

Бородавки, лишай, екземи та інші шкіряні захворювання лікують свіжою "кашицею" і соком часника. Для укріплення волося сік (соки) часнику втирають у шкіру голови. Свіжою "кашицею" із часнику, прикладеною до шкіри через марлю, лікують гнійні рани і погано заживаючі виразки.

Дуже поширене примінення часнику як противоглистного засобу проти острівць у дітей. Фармацевтична промисловість випускає декілька лікувальних препаратів із часнику..."

Випуску із книжки я зробив скороcheno.

У закінченні зного власного досвіду скажу: Якщо ви хочете зберегти молодість у старості, то пийте і їжте часник, тільки не перепивайте і не переїдайте, а знайте норму. Яку? Про те вам скаже ваш організм, тільки ви до нього уважно прислухайтесь.

Із поганого побажанням здоров'я!

I. Пост.

(Із російської мови переклав Іван Перепадченко)
25-го грудня 1992 р., Торонто

КОРОТКО ПРО "НОВІ ДНІ"

...Вітаю і бажаю успіхів у редагуванні на такому ж високому і цікавому рівні як тепер і в наступному році.

Неоніла Гордієнко,
Філадельфія

* * *

...Дякую Вам за гарний журнал і зміст. Бажаю Вам веселих свят і щасливого Нового року...

Олександр Шиманський,
Банкувер

* * *

...Журнал багатий матеріалами, різносторонній, цікавий. Зайво говорити про мову. Небагато періодики поза Україною зберегло мову на такому рівні, як "Нові Дні"...

Лист мамі Віки Івченко (листопад-грудень 1992) видувшив гірку слізу, бо пригадав дещо з своїх переживань юнацьких років...

Ніна Кузьменко,
Лондон

* * *

Редакція повідомила, що піднесе передплату за журнал "Нові Дні" (до 30.00 доларів). На мою думку, вже давно треба було піднести, за 40 сторінок -- 40 дол. або й більш. Журнал вартісний. Я читаю, люблю і буду його читати від початку до кінця...

О. Горбуля,
Парма

В ПАМ'ЯТЬ СОФІЇ ГОРЮН-СОЛОТВІНСЬКОЇ

В четверту річницю смерті нашої мами Софії Горюн-Солотвінської, довголітньої передплатниці "Нових Днів", на пресовий фонд журналу пересилаємо \$100.00 (сто) доларів.

Галина й Мирон Левицькі,
Торонто

В ПАМ'ЯТЬ ПАВЛА ЧУПРИНИ

У другу річницю смерті моого дорогого незабутнього мужа бл. п. Павла Чуприни, який відійшов від нас на вічний спочинок 26-го вересня 1990 року, в його пам'ять замість квітів на могилу посилаю на журнал "Нові Дні" 500.00 бл. фр. Вічна Йому пам'ять!

К. Чуприна,
Бельгія

В ПАМ'ЯТЬ МАМИ І БАБУНІ Д-р ОЛЬГИ К. ЯРМОЛОВИЧ

В пам'ять Мами і Бабуні Д-р Ольги К. Ярмолович посилаю \$70.00 на пресовий фонд журналу "Нові Дні".

Д-р М.Н. Ярмолович,
Міннеаполіс

У ПАМ'ЯТЬ СТЕФАНА ФІРКА

Замість квітів на свіжу могилу Стефана Фірка, що упокоївся після тяжкої хвороби у Філадельфії, жертуємо 25.00 дол. на пресовий фонд "Нових Днів". Дружині і родині покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Зіна і Володимир Семенюки,
Торонто

ЗІБРАНИ ВІРШІ ОСТАПА ТАРНАВСЬКОГО

До свого 75-ліття, що припадало на 3 травня 1992 року, Остап Тарнавський підготовив велику книжку зібраних своїх поезій. Друкарня з роботою запізнилася і автор уже не дочекав побачити свою готову книжку, бо помер 19 вересня. Але ось том поезій Остапа Тарнавського вийшов нарешті друком і шанувальники померлого поета можуть цю книжку набути.

"Зібрані вірші" -- це книжка на 449 сторінок, в твердій оправі, ілюстрована репродукціями мистецьких обкладинок попередніх авторових збірок, чотирма документальними фотографіями та одною карикатурою. Включає вона майже всі оригінальні поезії Остапа Тарнавського -- ті, що були в раніше друкованих збірках, як "Слова і мрії", "Життя", "Мости", "Самотнє дерево", "Сотня сонетів", як також ті, що належать до недрукованої ще збірки "Під вікном ночі" і ті, що залишилися досі поза збірками.

Книжка коштує 20 доларів і її можна набути в дружини автора, висилаючи замовлення на адресу:

Marta Tarnawsky
6509 Lawnton Avenue
Philadelphia, PA 19126-3745
USA

НОВА КНИЖКА ДМИТРА НИТЧЕНКА-ЧУБА

У В-ві "Ластівка" в Австралії щойно вийшла нова і цікава книжка Дм. Нитченка "Листи письменників", про яку Олесь Гончар написав авторові: "Книжка цікава і змістовна"... Це листи І. Багряного, В. Винниченка, В. Гайдарівського, Анатоля Гака, А. Галана (Калиновського), В. Гжицького, Олексія Кобця (Варавви) та Уласа Самчука, з якими свого часу Дм. Нитченко листувався. Передмову написав д-р Марко Павлишин. Автор додав до листів біографічні сильветки та фото. Книжка чепурно видана, має 190 стор. В-во "Ластівка" дістало вже низку гарних відгуків. Замовляти у крамницях "Українська книгарня" в Варрен, біля Детройту, в Едмонтоні в крамниці Паствушенка або в В-ві "Ластівка" -- 36 Percy Street, Newport, Vic. 3015, Australia. Ціна \$7.00, гуртовим замовцям знижка.

В-во "Ластівка"

НЕ ВСЕ ПРИВАТИЗУВАТИ

Із 700 оборонних підприємств України можна приватизувати більше половини, вважає міністр машинобудування, військово-проніслового комплексу і конверсії Віктор Антонов. Але частина заводів повинна залишатися в державному секторі, якщо Українська Армія буде озброюватися власною військовою технікою.

GEO. H. CREBER (від 1897 року)
208 Kingston Rd. at Woodbine
УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО

-- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
-- імпортований і місцевий граніт, бронза;
-- фотографії на порцеляні, нагробні надписи;
-- хоч замовлення виконують висококваліфіковані
майстри -- наші ціни найпоміркованіші!

Тел. вдень -- 691-5712 і увечорі -- 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ГОЛОВНОМУ РЕДАКТОРОВІ НАРОДНОГО ЧАСОПИСУ "НОВІ ДНІ" ПАНУ М. ДАЛЬНОМУ!

Перш за все поздоровляю Вас з Новим роком і Різдвом Христовим! Бажаю щастя, гараздів і успіхів Вашому дуже важливому і потрібному підприємництву!

ДОВГИЙ ЧАС Ви були НЕЗАЛЕЖНИМ ЧАСОПИСОМ. Лишайтесь ним і надалі. Близькі родичі не обов'язково мають утворювати "калхоз", не обов'язково мають зливати "в общиці катъол" родинні бюджети, підпорядковувати свій розум "незламній волі" вождя чи "патріарха". Будьте і надалі самі собою, будьте і надалі нашим другом, а не підлеглим! Вірнопідданців знайдеться достатньо! Буде міцна влада, добробут -- найдуться і вірнопідданці! Нам потрібні не облесники-вірногідданці, а друзі, які б своєчасно дружньо застерегли нас від помилок в новій для нас справі -- господарюванню у власному домі.

Ваша значна матеріальна допомога йде не туди, куди Ви її посилаєте. Не будьте смішними! Не виділяйте Ваших трудових грошей снобам (...прізвища пропускаємо -- Ред.), вони здатні розорати Вашу багату Канаду, як розтринякали нашу багату Україну! Беріть приклад з німців: вони карають не лише злодюжку, але й розятапку, котрий, не сковавши добру річ під добрий сковорок, спокушає злодюжку!

Бідним не потрібні розкішні речі -- вони здатні лише зіпсувати непогану людину, прищепити їй неправильне поняття про світ. Якщо Ви надсилаєте нам бідним скромні речі, іх не розкрадатимуть наші багаті люди, начальники і підначальники!

Допомагайте лише інвалідам і дітям-сиротам! Надсилайте ім посилки (з переліком речей і зворотнім повідомленням)!

А левину частину коштів адресуйте культурі, літературі. Тоді "Франкова криниця" не буде налагоджати сексуальних побачень, а і далі вивчатиме невивчені сторони багатоюкої спадщини нашого Генія, підтримуватиме українських БОМЖів* від літератури.

При СПУ є заклад, який називається "Кабінет роботи з молодим автором". Він повинен називатися: "Кабінет роботи з АВТОРОМ". Кожним автором, котрий потребує моральної і матеріальної (ділової!) підтримки. Допоможіть зробити цей заклад ВСЕУКРАЇНСЬКОЮ РЕДАКЦІЄЮ з правом пропозиції і рекомендації (був такий орган при колишній СП ССР, але він працював лише для росіян). В статуті закладу має бути пункт: "Звертатися по допомозу ТІЛЬКИ НЕЧЛЕНАМ СП!" (Бо останніх і далі надійно охороняє комуністичне "телефонне право"). Це буде рятівна станція для "безпітульних" і всіма покинутих і всіма зраджених українських "неорганізованих" літераторів. Таке можуть подавувати Україні тільки українці-діаспорці, щоб зберегти і примножити літакадри. Вчораши стоптоцентні комуністи до такого не додумаються ніколи, дайте ім право і вони враз будуть залишатися до англійської королеви, а ваші трудові долари прошвенджують із повіями в борделі...

Чому українські письменники написали мало книжок про українців у фашистській неволі? Та тому, що

для України і українців ця тематика до самого останнього часу була суvero заборонена. Бо писати правдиво про нацизм -- це писати в той же час і про большевизм, "старшого брата нацизму". Крім того, справжній противник нацизму -- він же і справжній противник большевизму, російщини. Як комуністи-ленінці могли допустити до такого?!... От і писали про полон фашистських вчораши гончари і пекарі, іх "казки про сірого бичка" сьогодні ніхто читати не може. Як не читають і "казок" бабусі А. Зегерс.

Організуйте в Києві вільне видавництво українських книжок, і Ви, панове діаспорці, врятуєте і українську справжню літературу, і українську культуру!

Олег Коцюба,
14.1.93, Львів.

* З міліцейського арго: "Без определенного места жительства".

УКРАЇНА "ІРЛАНДИЗУЄТЬСЯ": ДЕРЖАВА НАЦІОНАЛЬНА, РОЗМОВНА МОВА -- ЧУЖА

Оприлюднено результати телефонного опитування, що його провів центр "Експорт" щодо національної мовоної політики в м. Миколаєві. Переважно українською мовою користуються на роботі й у громадських місцях 2 відсотки миколаївців, українською і російською 14, тільки російською 84 відсотки людності. Існує цікава закономірність: що вища освіта, то більший відсоток тих, хто користується російською мовою у громадських місцях. Національний склад населення у місті такий: українці -- 63 відсотки, росіяни -- 31, жиди -- 2, білоруси -- 1, молдавани -- 0,5, інші національності -- 2. У сім'ях 80 відсотків люду розмовляють російською мовою, 14 -- двома і 5 відсотків населення тільки українською мовою. Національний склад сімей такий: 47 відсотків українських сімей, змішаних українсько-російських -- 26, інших варіантів -- 11. Понад 56 відсотків українців вільно володіють рідною мовою, 38 висловилися за те, щоб вивчати і володіти українською, і лише 3 відсотки заявили, що нізащо не вивчати державну мову України.

"Українське слово"

СЛОВО ДО АВТОРІВ

Просимо авторів -- котрий вже раз! -- не присилати нам тих своїх матеріалів, що іх вони розсилають і до інших часописів, не поінформувавши про це редактора. Така практика некоректна й кривдить наших передплатників, які сподіваються читати в "Нових Днях" оригінальні твори, ще не друковані в доступних газетах.

Редактор.

POSTAGE PAID AT TORONTO

Publications Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:

NOWI DNI
P.O. Box 400, STA ~D~
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

ПОЖЕРТВИ-КОЛЯДА НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

КАНАДА:

Перепадченко Іван, Скарборо	\$100.00
Винників Дарія, Торонто	50.00
Семотюк Нюся і Ярослав, Торонто	50.00
Гай-Головко Олекса і Галина, Суррі	50.00
Лясковський Антін, Джанетвілл	40.00
Сарнавський П., Ст. Леонард	25.00
Семенюк Зіна, Торонто (в пам'ять Стефана Фірка)	25.00
Романенко Григорій, Торонто	23.00
Жижела Григорій, Торонто	20.00
Ганас Юрій, Гамільтон	20.00
Давид Яків, Торонто	20.00
Ромас Олександер, Ля Саль	20.00
Хлівняк Володимир, Ст. Кетрінс	20.00
Яковищенко Володимир, Васага Біч	20.00
Конюк Віктор, Скарборо	15.00
Хотинецька Галина (додатково), Miccicara	15.00
Лещин Ярослав, Торонто	13.00
Перекліта М., Торонто	10.00
Д-р Копач Олександра, Торонто	10.00
Ковшун Микола, Бурлінгтон	10.00
Богун Іван, Роксдейл	10.00
Будлема Богдан, Роксдейл	10.00
Баєр Анна, Торонто	10.00
Носко-Оборонів Тетяна, Лашін	10.00
Кейван Марія, Едмонтон	10.00
Сидорук Борис, Оро	10.00
Смеречинська Іванна, Торонто	10.00
Сірік Григорій, Форт Ірі	10.00
Ткаченко Михайло, Торонто	10.00
Шумук Іван, Вернон	10.00
Козоріз М., Тандер Бей	10.00
Юхименко Іван, Іслінгтон	10.00
Юхименко Оніся, Торонто	10.00
Тримполець Петро, Вінніпег	8.00
Вовкодав Катерина, Торонто	5.00
Дзвоник Е., Вінніпег	5.00
Лобай, Р., Торонто	5.00
Новак Віктор, Ватерлю	5.00

США:

Бражник Олександра, Нью-Йорк	\$30.00
Ростун Василь, Чікаго	30.00
Даниленко Іван, Сомердейл	25.00
Укр. Православне Братство ім. Митрополита Василя Липківського, Форт Вейн	25.00
Гусак Леонід, Дірфілд	20.00
Коць Маріян, Лессінгтон	20.00
Боб'як Роман, Непанок	20.00
Дешудрій А., Рівервейл	20.00
Чишкала Микола, Нью-Йорк	20.00
Хоменко Анатоль, Моррісвілл	20.00
Мігайчук Я., Парма, Флоріда	15.00
Слюсаренко Анатоль, Філадельфія	12.00

Єрмоленко Валентина, Міннеаполіс	10.00
Кайдан Іван, Севен Гіллс	10.00
Макуха Петро, Бофало	10.00
Данковський І., Гемден	10.00
Сулківська Марія, Стерлінг Гайтс	10.00
Кавка Микола, Дрексл Гілл	5.00
Надрага Василь, Сілвер Спрінг	5.00
Гощ Іван, Філадельфія	5.00
Степанів Петро, Ворцестер	5.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Шевченко П., Брісбан, Австралія	\$64.00
Клімницький Віктор, Фелікстов, Англія	30.00
Боднарчук П., Шірлі, Англія	30.00
Шевченко Григорій, Клір'ю, Австралія	25.00
Комар Олекса, Клемзіг, Австралія	20.00
Клименко Гаврило, Бельгія	20.00
Петренко Віра, Осло, Норвегія	15.00
Чорний Святослав, Генлі Біч, Австралія	13.00
Малиновський Ф., Данія	5.00
Шенкарюк Тетяна, Кельн, Німеччина	5.00
Захарів Борис, Циганенко Вол., Шведченко Є.	
Австралія по	3.00

ПЕРЕДПЛАТИЛИ ЖУРНАЛ НОВИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ:

Мигаль Борис, Оттава	5
Даниленко Іван, Сомердейл	2
Дяконов Марія, Пентіктон	2
Цімовський Петро, Вілловдейл	1
Швець Я., Філадельфія	1
Бродбенд Дарія, Гамільтон	1
Риба Микола, Сіракюз	1

Усім добродіям-жертводавцям щиро дякуємо за допомогу журналові в цей кризовий час!

Редакція і Адміністрація

ARKA LTD. УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та велигодні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6